

Arbejdsmiljøforskningsfonden & Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg

Til Arbejdsmiljørådet

Redegørelse for Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2014

1. Indledning

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev etableret med satspuljeaftalen for 2003 i overensstemmelse med de anbefalinger, som Arbejdsministeriets udvalg om Arbejdsmiljøforskning gav i 2001.

Arbejdsmiljørådet har fra fondens etablering i 2003 årligt overført 10 mio. kr. frem til og med 2010, og fra 2011 årligt ca. 5 mio. kr. af midlerne fra rådets sekretariat til forskningsfonden. Rådet udpeger desuden repræsentanter til fondens arbejde med prioritering af forskningsmidlerne. Som led i dette samarbejde udarbejder fonden hvert år en redegørelse om fondens aktiviteter til rådet.

2. Fondens grundlag og bevillinger

Formålet med fonden blev med satspuljeaftalen i 2003 angivet som: ”Formålet med fonden er at afhjælpe, at personer udstødes fra arbejdsmarkedet på grund af nedslidning, arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelser. En forøget viden om årsager og belastninger samt disses afhjælpning vil have stor betydning for arbejdsmiljøforholdene. Der er derfor behov for at styrke dansk arbejdsmiljøforskning som anbefalet af Arbejdsministeriets Udvalg om Arbejdsmiljøforskning i februar 2001.”

Der var dengang en midlertidig bevilling på 82,6 mio. kr. for perioden 2003-2006, og ved de efterfølgende satspuljeforhandlinger blev der hvert år afsat nye midler til fonden.

Ved satspuljeaftalen for 2009 blev det aftalt, at Arbejdsmiljøforskningsfonden finansieres permanent. Tabel 1 viser de samlede midler, som er til rådighed fordelt på år:

Tabel 1 – Fondens midler fordelt på år

År/mio. kr.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansloven	55,8	55,2	54,5	55,0	55,0	55,0	55,0
Rådet	5,9	4,9	5,8	4,6	- *	- *	- *
I alt	61,7	60,1	60,3	59,6	55,0	55	55

*Det er pt. uafklaret, hvor stort Arbejdsmiljørådets tilskud vil blive for 2016-2018. Totalen for 2016-2018 skal således læses med dette forbehold.

3. Fondens uddeling i 2014

Arbejdsmiljøforskningsfonden består af tre udvalg: Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg og Udvalget for Udvikling og Udredning, som foretager den faglige bedømmelse af ansøgningerne samt Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg, som prioriterer og indstiller, hvilke ansøgninger der skal have støtte.

Som vanligt havde Arbejdsmiljøforskningsfonden to ordinære opslag med ansøgningsfrist hhv. 3. marts og 1. september 2014 med fire temaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Muskel- og skeletbesvær
- Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Til den første ordinære ansøgningsrunde i marts modtog fonden 54 ansøgninger, hvilket svarer til niveauet for tidligere år. Der blev ved første runde bevilget i alt 28,2 mio. kr. til ti projekter.

Til den anden ordinære ansøgningsrunde i september modtog fonden 47 ansøgninger, hvilket er lidt højere end niveauet for det foregående år. Der blev ved anden runde bevilget i alt 24,7 mio. kr. til ti projekter.

Endvidere har der været behandlet tre særskilte opslag med ansøgningsfrist 1. september 2014. Det drejer sig om:

1. Arbejdsmedicinsk udredning om erhvervsmæssig udsættelse for knæbelastninger i arbejdsmiljøet
2. Biomonitoreringsstudie af danske brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet
3. Epidemiologisk registerundersøgelse af danske brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet

Til den arbejdsmedicinske udredning modtog fonden to ansøgninger, og der blev bevilget 300.000 kr. til den ene ansøger. Til de to opslag om brandfolks helbredsrisici modtog fonden tre ansøgninger, og der blev bevilget 3 mio. kr. til biomonitoreringsstudiet og 2,5 mio. kr. til det epidemiologiske studium.

Også i 2014 fik fonden mange genansøgninger. 25 projekter genansøgte, og heraf fik fem projekter bevilget midler.

Ansøgerfeltet bestod af en række forskningsinstitutioner, der i forvejen har en eller flere bevillinger hos fonden samt et antal nye ansøgere. Der har også i 2014 været ansøgninger fra institutioner, der ikke i forvejen har en bevilling hos fonden. Dette peger på, at fonden har fastholdt sin position som en institution, der finansierer arbejdsmiljøforskning bredt.

De støttede projekter er kort beskrevet og tematiseret i bilaget 'Liste over igangværende projekter 2003-2014'. Desuden er vedlagt 'Liste over afsluttede projekter 2003-2014'. Uddelingerne til ovennævnte opslag er samlet i tabel 2:

Tabel 2 – Tilskud fra Arbejdsmiljøforskningsfonden 2014

Tema	Antal projekter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet uddeling
Psykisk arbejdsmiljø	7	17,1	29,1
Virkemidler	5	14,9	25,4
Muskel-skelet	4	12,1	20,6
Ulykker	3	8,7	14,8
Udredning	1	0,3	0,5
Brandfolk	2	5,5	9,4
Tillægsansøgninger*	1	0,1	0,2
I alt	23	58,7	100,0

* Tillægsansøgningen er i tillæg til et projekt indenfor temaet muskel- og skeletbesvær.

Det skal bemærkes, at det forholdsvis lille antal støttede projekter vedrørende arbejdsulykker i 2014 skyldes et lille antal ansøgninger inden for dette område. Der var i 2014 kun otte ansøgninger inden for dette tema, og heraf blev fem vurderet til ikke at være fagligt kvalificeret, mens de øvrige blev bevilget støtte.

Herudover er der i 2014 anvendt ca. 2,6 mio. kr. til administration af fonden, herunder løn, honorering af de faglige udvalgs medlemmer og afholdelse af konference, hvilket svarer til ca. 4,3 % af den samlede bevilling.

4. Status for Arbejdsmiljøforskningsfonden ved udgangen af 2014

Tabel 3 på næste side viser samtlige temaer, man har kunnet søge inden for siden fondens start i 2003 og frem til udgangen af 2014. De første to kolonner viser, hvor mange opslag der har været inden for de enkelte temaer i perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i denne periode samlet støttet 234 projekter til et beløb på 643,7 mio. kr.

Man bør være opmærksom på, at nogle af projekterne omhandler problemstillinger inden for flere af temaerne. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne 'psykisk arbejdsmiljø' og 'virkemidler'. Psykisk arbejdsmiljø er set over tid det største tema både i relation til antal projekter og samlet støtte. Udover de ca. 139,5 mio. kr., som er givet i støtte til 53 projekter, så er problemstillinger vedr. psykisk arbejdsmiljø centrale i 24 projekter inden for de øvrige temaer.

Tabel 3 – Støttede projekter i perioden 2003-2014

Tema	Opslag 2003-2006	Opslag 2007-2014	Antal projekter	Mio. kr.	Pct. af samlede bevilling
Udstødelse og sygefravær	1		5	24,8	3,9
Ulykker	1	10	20	64,0	9,9
Nye teknologier	1		5	12,6	2,0
Virkemidler	2	9	40	94,0	14,6
Arbejde med mennesker	1		5	17,5	2,7
Mindre virksomheder	1		3	10,5	1,6
Psykisk arbejdsmiljø	2	10	53	139,5	21,7
Muskel-skelet	1	10	31	84,3	13,1
Støj		4	7	22,5	3,5
Nyt arbejdsliv	1	5	17	62,4	9,7
Stoffer og materialer		5	15	45,4	7,1
Viden og handling		2	3	12,7	2,0
Brandfolks helbredsrisici		2	2	5,5	0,9
Nanocenter		1	1	30,0	4,7
I alt forsknings- og udviklingsprojekter			207	625,7	97,2
Udredninger*			27	18,0	2,8
I alt støttet			234	643,7	100,0

* Af disse er 20 arbejdsmedicinske udredninger til brug for Erhvervssygdomsudvalget

Antallet af opslag, der har været på de enkelte temaer, har naturligvis stor betydning for størrelsen af det støttede beløb og antallet af projekter for hvert tema. Temaet 'psykisk arbejdsmiljø' har således været slået op 12 gange, hvilket er en af de væsentlige forklaringer på, at temaet har modtaget størst støtte i fondens tid.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden haft de samme syv brede temaer, der har været opslag på i hvert af årene. Disse temaer har været de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler samt nyt arbejdsliv. Desuden har stoffer og materialer været medtaget som tema. I udgangspunktet har der været lige mange midler til de syv temaer hvert år: ca. 8 mio. kr. Den faktiske fordeling af støtten er dog sket efter konkret vurdering af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet.

Siden 2012 har temaerne for fondens opslag været de tre prioriterede arbejdsmiljøområder, 'arbejdsulykker', 'psykisk arbejdsmiljø' og 'muskel- og skeletbesvær', samt det tværgående område 'virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet'.

Selvom der er fokus på de nævnte temaer, lægger fonden stadig vægt på, at man kan søge støtte til temaer, der går på tværs af de prioriterede områder. Det er således muligt at søge støtte til projekter, der omhandler f.eks. mindre virksomheder, unge og nyansatte og udstødelse og sygefravær indenfor de prioriterede områder. Det fremgår af fondens strategi og de konkrete opslag, hvilke underemner der kan søges om støtte til forskning og udvikling.

I tabel 4 er det opgjort hvilke typer institutioner/ansøgere, som gennem årene har modtaget støtte fra fonden.

Tabel 4 – Samlet støtte i perioden 2003-2014 fordelt på ansøgertype

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler	Gns. bevilget pr. projekt	Pct. af samlet bevillingssum
NFA	67	231.500.000	3.455.224	36
AMK	64	186.800.000	2.918.750	29
Universiteter	51	152.400.000	2.988.235	24
Rådg. virksomheder	21	53.200.000	2.533.333	8
Øvrige	9	10.500.000	1.166.667	2
I alt*	212	634.400.000	2.992.453	100

* Oversigten har ikke medtaget 20 arbejdsmedicinske udredninger med en samlet bevilling på kr. 9,7 mio. Desuden skal det nævnes, at ét af projekterne hos NFA er Dansk Center for Nanosikkerhed med en bevilling på kr. 30 mio.

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har således i 2014 støttet seks ph.d.'er og fem post.doc.-forløb, og siden 2006 støttet 71 ph.d.'er og ti post.doc.-forløb.

5. Forskningsresultater

Der er i 2014 afsluttet følgende projekter:

1. Redskaber til standardiseret kortlægning af allergifremkaldende og hudirriterende kemiske stoffer på danske arbejdspladser, Gentofte Hospital
2. Model til forebyggende virksomhedsstrategier i SMV'er (FV-modellen), DTU
3. Fysiologiske biomarkører for kronisk stress, AMK Bispebjerg
4. Giver fysisk krævende arbejde tegn på nedslidning hos midaldrende danskere? AMK Køge
5. Hvad betyder tidlig tilbagetrækning for hjertesygdom og depression? AMK Bispebjerg
6. Longitudinelt risikovurderingsværktøj for sygefravær, arbejdsløshed, tilbagevenden til arbejde og førtidig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, KU
7. Maskulinitet og Arbejdsulykker (MARS), AAU
8. Risikoen for psykisk lidelse ved udsættelse for negative handlinger i arbejdslivet (MODENA), AMK Bispebjerg
9. Psykisk arbejdsmiljø mellem selvledelse og standardisering (PASS), RUC
10. Arbejdsmiljøhensyn i projektering og planlægning: Udvikling af en ny designpraksis, DTU
11. Reduktion af stress og sygefravær blandt patienter med arbejdsrelaterede belastnings- og tilpasningsreaktioner henvist til Arbejdsmedicinsk klinik, AMK Herning
12. Relationel Koordinering i Hverdagsrehabilitering (ReKoHver), TeamArbejdsliv
13. Sikker arbejde for unge (SAFU), NFA
14. Sammenhænge mellem produktivitet og psykisk arbejdsmiljø (SaPPA), DTU
15. Luftvejslidelser og allergi i et landligt perspektiv (SUS12), AU
16. Trivsel, Produktivitet og Selvledelse (TRIPS), NFA

17. Metoder til og modeller for effektivvurdering af virksomhedsrettet tilbagevenden til arbejde (TTA) initiativer for sygemeldte med psykiske helbredsproblemer, NFA

Der er desuden afsluttet følgende arbejdsmedicinske udredninger i 2014:

- *Kronisk obstruktiv lungesygdom ved svejsning*, AMK Bispebjerg
- *Review of occupational exposure to manganese and the potential health effects of such exposure*, Finnish Institute of Occupational Health
- *Belastningsreaktion ved exceptionelle traumer med fokus på sen debut: En systematisk gennemgang af epidemiologisk evidens, forekomst og risikofaktorer*, AMK Bispebjerg

Efter projektafslutning bliver resuméer af projekterne fremsendt til Arbejdsmiljørådet sammen med en kort beskrivelse af Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalgs kommentarer.

6. Formidlingsaktiviteter

Formidling af forskningsresultater

En væsentlig opgave for fonden er at sikre, at resultater fra de støttede projekter bliver formidlet. Fonden lægger stor vægt på, at projekterne producerer både populær og videnskabelig formidling. Den videnskabelige formidling vil typisk være videnskabelige artikler, konferencebidrag og bogkapitler, mens populærformidlingen vil kunne ske gennem artikler i fagblade, aviser, tv-indslag, blog-indlæg etc.

Det er et krav, at projekterne indeholder en gennemarbejdet formidlingsplan, der tydeligt viser, hvordan projektet tænkes formidlet og gjort tilgængeligt i både et videnskabeligt og et bredere regi med fokus på mulige brugere af projektets resultater. Fonden stiller krav om, at forsknings- og udviklingsresultaterne gøres offentligt tilgængelige med henblik på, at resultaterne kan anvendes som en del af grundlaget for arbejdsmiljøindsatsen. I forbindelse med projektafslutning skal alle projekter således i slutrapporten til fonden vurdere, hvordan projektets resultater på kort og lang sigt kan bidrage til at forbedre arbejdsmiljøet.

Siden 2012 har fonden haft yderligere fokus på forskningsformidling ved at stille skærpede krav til populærformidlingen af forskningsresultaterne. Fonden pålægger således nye projekter, at de ved projektafslutning udarbejder en populærvidenskabelig artikel.

Fonden er til stadighed opmærksom på behovet for formidling og holder sig løbende opdateret med forskellige projekters formidlingstiltag og vurderer, om der på baggrund heraf er grundlag for at stille yderligere krav til formidlingstiltag. I det kommende arbejde med strategien for 2016-2017 vil det blive overvejet, om der er grundlag for at skærpe eller præcisere kravene til formidlingen.

Videncenterets formidling

Samarbejdet med Videncenteret er et vigtigt led i formidlingsstrategien. Når en ansøger har fået bevilningstilsagn af fonden, modtager ansøgeren et brev fra Videncenteret, hvori Videncenteret tilbyder at udarbejde en populærvidenskabelig artikel til Videncentrets nyhedsbrev og webportal www.arbejdsmiljoviden.dk, når projektet er afsluttet. Fonden genfremsender formidlingstilbuddet, når projektet nærmer sig sin afslutning. Videncenteret har desuden et site på portalen med omtale af alle fondens afsluttede projekter, og hvor der er mulighed for at blogge med forskerne.

Møder med branchearbejdsmiljøråd

På de regelmæssige møder mellem Arbejdstilsynet og BAR'ene hen over efteråret præsenterede fonden en række af de forsknings- og udviklingsprojekter, som har fået støtte inden for det seneste år, og som vurderes at have relevans for det pågældende BAR. Formålet med at informere BAR'ene om udvalgte projekter er at gøre BAR'ene opmærksom på mulighederne for anvendelse af projektresultaterne.

Fondens årskonference

Arbejdsmiljøforskningsfonden afholdt årlig konference den 15. januar 2014 og igen den 14. januar 2015. På konferencen den 14. januar 2015 holdt formanden for Udvalget for Udvikling og Udredning, Hans Jørgen Limborg, temaoplæg om behovet for flere gode ansøgninger om udviklingsprojekter. Som noget nyt blev konferencen videofilmet, og der blev lavet interviews med bl.a. formændene for Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg og Udvalget for Udvikling og Udredning. Videoen kan ses på fondens hjemmeside.

7. Ændringer i fondens udvalg

Arbejdstilsynets direktør, Peter Vesterheden, overtog i august 2014 posten som formand for Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg i forbindelse med, at han var tiltrådt stillingen som direktør for Arbejdstilsynet.

Senere på året udpegede beskæftigelsesministeren nye medlemmer af Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg efter indstilling fra Danmarks Innovationsfond. De nye medlemmer er:

- Forskningsdirektør, professor Hege Eriksen, Uni Research Helse, Bergen
- Professor Finn Diderichsen, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet
- Forskningschef, professor Marianne Törner, Institut for Arbejds- og Miljømedicin, Göteborgs Universitet
- Afdelingschef, professor Irene Jensen, Institut for Miljømedicin, Karolinska instituttet, Stockholm

Sammen med formanden for udvalget, professor Jørn Olsen, ledende overlæge Ane Marie Thulstrup og professor Stein Knardahl udgør de Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg i perioden 2015-2016.

Ved udpegningen til Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg har der været lagt vægt på at sikre en faglig tyngde og diversitet, en ligelig kønslig fordeling og repræsentation af forskere fra udlandet.

Arbejdet med at besætte udvalget med nye medlemmer er sket i tæt samarbejde med Danmarks Innovationsfond.

Udvalget for Udvikling og Udredning fortsætter uændret.

Der har i løbet af 2014 været enkelte udskiftninger af partsrepræsentationen i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg, hvilket Arbejdsmiljørådet er bekendt med.

Vedlagt

- ./. Tematiseret liste med igangværende projekter

- ./. Tematiseret liste med projekter afsluttet i 2014
- ./. Slutskemaer for de afsluttede projekter i 2014

ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN

Liste over igangværende projekter

Marts 2015

Igangværende projekter i oversigt – pr. marts 2015

Dansk Center for Nanosikkerhed

Antal projekter: 1 Samlet bevilling: 30,0 mio. kr.

Psykisk arbejdsmiljø

Antal projekter: 27 Samlet bevilling: 61,6 mio. kr.

Arbejdsulykker

Antal projekter: 11 Samlet bevilling: 27,9 mio. kr.

Muskel- og skeletbesvær

Antal projekter: 19 Samlet bevilling: 49,5 mio. kr.

Virkemidler i arbejdsmiljøet

Antal projekter: 23 Samlet bevilling: 55,7 mio. kr.

Udstødelse og sygefravær

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 4,5 mio. kr.

Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv

Antal projekter: 4 Samlet bevilling: 15,7 mio. kr.

Støj

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 8,4 mio. kr.

Stoffer og materialer

Antal projekter: 6 Samlet bevilling: 20,9 mio. kr.

Brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 5,5 mio. kr.

Udredninger

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 0,9 mio. kr.

Samlet for igangværende

Antal projekter: 99 Samlet bevilling: 280,6 mio. kr.

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Dansk Center for Nanosikkerhed		
Titel: Dansk Center for Nanosikkerhed Ansøger: NFA 5 ph.d., 1 post.doc. Dansk Center for Nanosikkerhed vil skabe, indsamle og formidle detaljeret viden om, hvordan arbejderes helbred påvirkes af eksponeringer for teknisk fremstillede nanopartikler og nanomaterialer, og hvordan helbredsrisici i praksis kan håndteres. Centrets forskning vil bidrage til alle led af en fuldgyltig risikovurdering, og organisatorisk vil centrets forskning omfatte 4 centrale temaer, der samlet indeholder 14 delprojekter: Bedre eksponeringsvurdering Centret vil udvikle og anvende metoder og modeller til eksponeringsvurdering, der også omfatter måling af partiklernes antal, størrelsesfordeling, overfladeareal samt partikelkarakteristika (fx partiklernes form og overfladernes kemiske sammensætning samt reaktivitet). Bedre toksikologiske undersøgelser Centret vil undersøge effekter af relevante eksponeringer for nanopartikler i dyremodeller i forhold til akut luftvejstoksicitet, kræft, hjertekarsygdom og effekter på graviditet. Bedre kendskab til de grundlæggende virkningsmekanismer Centret vil udforske de grundlæggende virkningsmekanismer med fokus på tre hovedhypoteser: 1) Eksponering for nanopartikler udløser en inflammation (betændelsesreaktion), der indirekte fører til helbredsskader, 2) Reaktive kemiske egenskaber ved nanopartiklerne og deres overflade fører i sig selv til helbredsskader, 3) Nanopartikler reagerer med og forstyrrer funktionen af centrale biomolekyler i kroppen. Bedre modeller til risikovurdering og -håndtering Centret vil udvikle et fleksibelt internet-baseret værktøj til risikovurdering og -håndtering af nanopartikler, deri vil bl.a. indgå den nyeste viden om effektiviteten af tekniske og personlige værnemidler. Danmark hverken kan eller skal løfte forskningen i nanosikkerhed alene. Det er derfor essentielt, at centrets forskning bidrager til og komplementerer det fælles europæiske standardiseringsarbejde. Gennem NFA's deltagelse styrke internationale EU-forskningssamarbejder og OECD-ekspertgrupper vil centret have en faglig stærk platform for dansk deltagelse i internationale forskningssamarbejder og ekspertgrupper om nanosikkerhed. Herved skabes det nødvendige grundlag for, at centret kan få del i den tidlige internationale vidensdeling, og dermed hjemtage ny viden til nytte for danske myndigheder, interesseorganisationer og virksomheder. Centret vil anvende den nyeste viden fra egen og international forskning i konkrete, brugerrettede risikovurderinger. Centret vil sikre, at	04-2016	30,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
danske virksomheder får let adgang til at integrere en omfattende "state of the science" vurdering af nanosikkerhedsrisici og håndtering heraf allerede i planlægningen af deres anvendelse af nanopartikler i produkter og fremstillingsprocesser. Centret vil anvende en bred vifte af formidlingsaktiviteter om nanosikkerhed til myndigheder, interessegrupper og bredt til den danske befolkning, således at der skabes tillid til sikkerheden af dansk nanoteknologi blandt arbejdstagere og forbrugere. Den videnskabelige formidling vil omfatte mindst 48 videnskabelige artikler.		
Tema: Psykisk arbejdsmiljø		
Titel: Interventionsprojekt om social kapital, effektivitet, engagement, trivsel og helbred i mejeri-industrien Ansøger: NFA Begrebet 'social kapital' har indtaget en fremtrædende position i danske virksomheders tænkning vedrørende det psykiske arbejdsmiljø. Begrebet har en klar relevans i forhold til ambitionen om at fastholde og forbedre et godt psykisk arbejdsmiljø på danske arbejdspladser, samtidig med at virksomhederne søger at fastholde og forbedre effektiviteten i produktionsprocesserne. Der er imidlertid behov for at efterprøve nogle af de centrale påstande i litteraturen om social kapital, ligesom der også er behov for at undersøge mulige metoder til at fremme og fastholde social kapital på moderne arbejdspladser. 1. Projektets overordnede formål er derfor at undersøge, 2. om social kapital kan udvikles i industrielle virksomheder gennem bevidst planlagte interventioner, 3. om der kan spores systematiske forskelle på, hvordan forskellige typer af interventioner virker i forhold til den sociale kapital på arbejdspladsen, samt 4. om og under hvilke omstændigheder social kapital kan medvirke til at forbedre effektivitet i produktionsprocesserne samtidig med at medarbejdernes trivsel, engagement og helbred (indikeret af et stabilt eller faldende sygefravær) bevares eller forbedres. Det er en væsentlig målsætning for projektet, at der genereres en viden, som vil være anvendelig og operationel i forhold til danske industrivirksomheders arbejde med at fremme den sociale kapital.	12-2017	2,8
Titel: Seksuel chikane i omsorgsarbejdet Ansøger: COWI Baggrunden for projektet er, at medarbejdere, der arbejder med klienter, f.eks. SOSU'ere, passagerservicemedarbejdere, sygeplejersker, specialpædagoger samt fysio- og ergoterapeuter, ifølge tal fra NFA er særligt udsatte for seksuel chikane, og at chikanen typisk udøves af klienterne. Chikanen kan ifølge internationale studier påvirke medarbejdernes mentale helbred negativt. Chikanen er asso-	12-2017	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
cieret med lavere produktivitet, lavere jobtilfredshed, højere sygefravær og højere medarbejderudskiftning. Projektets formål er at udvikle metoder, der kan hjælpe arbejdspladser til at udvikle effektive strategier til at forebygge/håndtere seksuel chikane udøvet af klienter i omsorgsarbejdet. Det gøres ved at: 1. Belyse udviklingen i forekomsten af arbejdsrelateret seksuel chikane 2. Identificere konsekvenser ved chikanen 3. Belyse hvordan, hvornår og under hvilke omstændigheder chikanen opstår og håndteres 4. Udvikle og implementere metoder til at forebygge og håndtere seksuel chikane 5. Vurdere de økonomiske konsekvenser og besparelser forbundet med en forebyggende indsats		
Titel: Udvikling af en indikator for stressrelaterede psykiske helbredsproblemer Ansøger: NFA Der er behov for et redskab, der præcist kan registrere de typiske symptomer, der opstår når der er tale om stressrelaterede psykiske helbredsproblemer. Et sådant redskab har ikke før været tilgængeligt herhjemme. I Sverige har forskere under Socialstyrelsen kortlagt de typiske symptomer der optræder ved stressrelaterede psykiske helbredsproblemer på baggrund af studier af personer, der er langtidssygemeldte grundet stress. Karolinska Institutet og det svenske Stressforskningscenter har udviklet et spørgeskema, "Karolinska Exhaustion Disorder Scale (KEDS)", der kan identificere denne stressrelaterede dårlige helbredstilstand. Spørgeskemaet har været afprøvet og valideret i en række svenske studier. I dette projekt testes dette svenske validerede spørgeskema. Da spørgeskemaet kun omfatter ni spørgsmål vil det være ideelt at benytte i befolkningsundersøgelser, der bruges til forskning i sammenhængen mellem psykosociale faktorer på arbejdspladsen og psykiske helbredsproblemer. KEDS vil ligeledes kunne benyttes af rådgivere, praktikkere og virksomheder, til udredning og screening af personer med stressrelaterede helbredsproblemer.	10-2016	1,2
Titel: Velfærdsteknologi i pleje og omsorgsarbejde Ansøger: RUC Projektets overordnede formål er at udvikle viden om, hvordan anvendelse af velfærdsteknologier i arbejdet med ældre og kronisk syge påvirker kerne, mening og identitet i omsorgs- og plejearbejde, og hvordan man kan organisere brugen af velfærdsteknologier, så det skaber både gode velfærdsløsninger og et godt psykisk arbejdsmiljø. Projektets forskningsspørgsmål er: • Hvilken betydning får bestemte forståelser og anvendelser af velfærdsteknologier for organiseringen af omsorgs- og behandlingsarbejdet; dets karakter, formål og indhold? • Hvordan udvikles samarbejde og ansvars- og opgavefordeling mellem borgere, professionelle og teknologier i forbindelse med indførelsen af velfærdsteknologier?	09-2017	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Hvilke konsekvenser har udviklingen for fagidentitet, mening, og anerkendelse? - Hvilke kritiske forhold og situationer bør have særlig opmærksomhed i sikringen af et godt psykisk arbejdsmiljø? Projektet kombinerer forståelser og indsigter fra den nordiske forskning i omsorgsarbejde med nyere forskning i teknologi og arbejde. Det fokuserer på to typer af teknologier, som har meget forskellig indflydelse på arbejdet: Robotisering af forskellige plejekrævende aktiviteter såsom bad, rengøring og toilette, samt telemedicinske løsninger, der anvendes til at muliggøre at overvågning, behandling og pleje i højere grad kan ske i hjem eller plejebolig.		
Titel: Vold og trusler på arbejdspladsen: En follow-up undersøgelse af de kort- og langsigtede helbredsmæssige og organisatoriske konsekvenser og de beskyttende faktorer på arbejdspladsen Ansøger: AMK Herning Internationale såvel som nationale undersøgelser har vist, at mange medarbejdere er udsat for vold og trusler, specielt i brancher, hvor medarbejderen har en tæt kontakt til udadreagerende borgere. Konsekvenserne for medarbejdernes helbred kan være alvorlige, men der mangler viden om i, hvilket omfang medarbejderne risikerer at udvikle en psykisk lidelse som PTSD og depression efter at have været udsat for vold og trusler på arbejdet, og i hvilket omfang medarbejderne benytter sundhedsydelser som lægebesøg og medicinforbrug. Endvidere mangler også viden om, hvorvidt de ansattes erhvervsevne kan være påvirket på både på kortere og længere sigt i sygemeldinger samt decideret udstødelse fra arbejdsmarkedet. Der mangler ligeledes viden om, hvordan vold og trusler kan forebygges via et godt psykisk arbejdsmiljø, og der mangler ligeledes viden om, hvordan helbredskonsekvenserne kan forebygges, både hvad angår faktorer hos den enkelte, blandt kollegerne og på ledelsesniveau. På baggrund af en eksisterende kohorte og en ny dataindsamling i 2014 er det formålet med dette projekt: - At identificere de kort- og langsigtede konsekvenser af vold og trusler på arbejdet målt på medarbejdernes: - helbred - sygemeldingshistorik - relation til arbejdspladsen - arbejdsmarkedstilknytning - At identificere beskyttende faktorer på det individuelle og organisatoriske niveau i forhold til, at medarbejderne bliver udsat for vold og trusler - At identificere beskyttende faktorer på det individuelle og organisatoriske niveau i forhold til, at medarbejderne udvikler negative helbredskonsekvenser, hvis de udsættes for vold og trusler. - At udvikle konkrete anbefalinger til arbejdsmiljøgrupperne på højrisikoarbejdspladser i forhold til at håndtere vold og trusler	08-2017	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Psykisk arbejdsmiljø, helbred og risiko for udstødelse af arbejdsmarkedet blandt yngre arbeidstagere Ansøger: NFA Hvilken betydning har det, at man i længere tid arbejder i et psykisk arbejdsmiljø præget af fx vold og trusler, for helbredet og risikoen for at blive udstødt af arbejdsmarkedet? Og er disse sammenhænge ens på tværs af brancher, eller er der vigtige forskelle? Projektet vil undersøge disse spørgsmål, hvor der følges en "arbejdslivskohorte", fra deltagerne første gang indtræder på arbejdsmarkedet og mindst 20 år frem. I tidligere studier har man typisk kun målt det psykiske arbejdsmiljø få gange, blandt personer, som har været på arbejdsmarkedet i årevis. Man kan derfor ikke dokumentere betydningen af et dårligt psykisk arbejdsmiljø over længere tid, fordi de personer som tidligt får alvorlige helbredsproblemer ikke indgår i undersøgelsen, da de allerede har forladt arbejdsmarkedet. Man ved heller ikke, hvordan deltagernes helbred var, før de kom ind i det pågældende arbejdsmiljø. Som noget nyt vil der bliver sammenlignet med personer før og efter arbejdsmarkedsindtræden, hvorved man bedre kan skelne mellem helbredseffekter af arbejdsmiljøet og risici forbundet med faktorer udenfor arbejdet, fx social baggrund. Studiet giver således nye muligheder for at belyse betydningen af arbejdsmiljøet både på kort og lang sigt. Fokus er på de dimensioner af det psykiske arbejdsmiljø, som hænger stærkest sammen med jobgruppe, dvs. vold, trusler, følelsesmæssige krav og indflydelse.	09-2017	2,8
Titel: Systematisk oversigt over evidens for virkninger af interventioner for forbedring af social kapital Ansøger: NFA Projektets formål er for det første at udarbejde en systematisk oversigt over evidens for interventioner til forbedring af social kapital på arbejdspladser. Forskningsspørgsmålene er: • hvilken virkning har forskellige interventioner, • for hvilke deltagere, • under hvilke betingelser, og • på hvilke forskellige effektmål. For det andet er det formålet at formidle denne viden til forskere, arbejdsmiljøprofessionelle og beslutningstagere. Resultaterne anvendes i et formidlingsprojekt i samarbejde med Branchearbejdsmiljørådet for Industrien (I-BAR). Forskningsspørgsmålene er her: 1) Hvilke behov, muligheder og barrierer er der for at overføre virkningsfulde interventionsmetoder til den danske industri, og 2) Hvorledes kan de tilpasses konteksten i den danske industri. Interessen for social kapital på arbejdspladsen er stor og relativt ny i Danmark. Formålene med at arbejde med social kapital er ofte at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø, medarbejderes helbred og arbejdspladseres evne til at løse opgaver, samt at fastholde medarbejdere og reducere sygefravær. Størstedelen af denne indsats foretages uden at der er klarhed over evidensen for, om de anvendte metoder er effektive. Der er stort behov for at sammenfatte evidens fra en lang række undersøgelser af interventioner foretaget i de seneste 20 år for at forbedre komponenter og aspekter af social kapital på arbejdspladsen.	07-2016	1,3

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
En væsentlig del af evidens for virkninger af interventionsmetoder er vurderinger af anvendeligheden inden for forskellige sammenhænge med de betingelser, behov, muligheder og barrierer for overførelse og implementering, der findes. I samarbejdsprojektet vil vi have fokus på overførelse og anvendelighed i den danske industri.		
Titel: Social kapital på hospitaler – trivsel, kvalitet og effektivitet Ansøger: Institut for Folkesundhedsvidenskab, KU Danske hospitaler er presset af stigende krav til effektivitet og kvalitet. For at håndtere dette, arbejdes der løbende med effektiviseringer og omstruktureringer, der kan føre til belastning af medarbejdernes arbejdsmiljø. Social kapital, med fokus på tillid, respekt for hinandens arbejde og samarbejde, er en central organisatorisk ressource, der kan bidrage til at løse denne problemstilling. Den videnskabelige litteratur støtter en sammenhæng mellem social kapital, arbejdsmiljø, kvalitet og effektivitet, men der findes meget få forløbsundersøgelser på området og ingen i en dansk kontekst. Formålet med nærværende projekt er at belyse betydningen af social kapital for trivsel og sygefravær blandt medarbejderne på hospitalet samt for kvaliteten og effektiviteten i udførelsen af hospitalernes kerneopgave. Endvidere vurderes det i hvor høj grad social kapital kan afbøde de negative konsekvenser af et belastende psykisk og fysisk arbejdsmiljø for medarbejdernes trivsel og sygefravær.	06-2016	2,4
Titel: Samspil mellem psykiske og fysiske belastninger på arbejdet og risiko for iskæmisk hjertesygdom blandt kvinder. En undersøgelse af Den Danske Sygeplejekohorte Ansøger: SDU 1 ph.d. Hjertesygdomme er et alvorligt sundhedsproblem i Danmark. Der er gennem en årrække kommet stigende opmærksomhed på, at hjertesygdomme i høj grad også belaster kvinder og på kønsforskelle i risikofaktorer – også i arbejdsmiljøet. Cirka 20% af forekomsten af iskæmisk hjertesygdom estimeres som arbejdsrelateret. Der er kun sparsom viden om, hvordan samspil mellem psykisk og fysisk belastning påvirker risikoen for udvikling af hjertesygdom. Det er et vigtigt spørgsmål at få belyst, da man navnlig blandt mænd har fundet, at psykisk og fysisk belastning på arbejdet hver for sig er risikofaktorer for udvikling af hjertesygdom. Flere nyere undersøgelser blandt mænd har vist at høj fysisk belastning i det daglige arbejde er forbundet med en forøget risiko for åreforkalkning og iskæmisk hjertesygdom. Det er uvist og derfor vigtigt at få undersøgt om disse sammenhænge også gælder for kvinder. Projektet vil derfor undersøge følgende spørgsmål: • Har kvinder med både psykiske og fysiske belastninger på arbejdet en forøget risiko for udvikling af iskæmisk hjertesygdom, og hvilken betydning har alder for denne sammenhæng? • Er fysisk belastende arbejde en risikofaktor i forhold til udvikling af iskæmisk hjertesygdom blandt kvinder? • Kan fysisk aktivitet i fritiden modvirke, at kombinationen af psykisk og fysisk belastende arbejde fører til en forøget risiko for iskæmisk hjertesygdom?	12-2015	0,9
Titel: Mekanismer bag udvikling af negative sociale relationer på arbejdspladsen og langtidskonsekvenser – et prospektivt studium	12-2015	3,8

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Mekanismer bag udvikling af negative sociale relationer på arbejdspladsen og langtidskonsekvenser – et prospektivt studium Ansøger: Psykologi, KU Projektet vil bidrage med ny viden om de mekanismer, der gør sig gældende i udviklingen af negative sociale relationer og deres langtidskonsekvenser. Projektet vil undersøge: - Hvilke mekanismer, der bidrager til at negative sociale relationer udvikles og - Hvilke mekanismer, der bidrager til langtidskonsekvenser i form af sygefravær, jobskifte, arbejdsløshed og tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Mekanismerne rummer både individuelle (fysiologisk og psykologisk stress) og organisatorisk aspekter (social kapital, jobkarakteristika, ledelse). Viden om disse mekanismer er essentiel for at kunne forebygge og reducere effekten af negative sociale relationer på arbejdspladserne, så medarbejderne trives, er produktive og fastholdes på arbejdsmarkedet. Projektet vil bidrage med ny viden, som kan pege på, hvor og hvordan organisationer kan sætte ind for at forebygge forekomsten af negative sociale relationer og reducere deres konsekvenser.		
Titel: Lange arbejdstider og brug af psykofarmaka Ansøger: NFA Nogle tilfælde af dårligt mentalt helbred skyldes muligvis lange arbejdstider, hvilket tidligere forskning tyder på. Lange arbejdstider er forbundet med kortvarig søvn og træthed og begge faktorer er prædiktorer for psykiske lidelser. Der er imidlertid også positive effekter af lange arbejdstider, som f.eks. øget indkomst og dermed mindsket risiko for økonomiske problemer, hvilket er en betydningsfuld risikofaktor for psykiske lidelser. Projektet vil derfor undersøge, om der samlet set er en positiv, negativ eller ingen sammenhæng mellem lange arbejdstider og forekomst af psykiatriske lidelser i arbejdsstyrken. Overtidsarbejde defineres i projektet som 'moderat overtidsarbejde', dvs. 41-48 arbejdstimer om ugen.	05-2015	0,7
Titel: Samspil mellem psykisk arbejdsbelastning og familiemæssige krav. En prospektiv undersøgelse af de helbredsmæssige konsekvenser, beskyttende faktorer og underliggende mekanismer Ansøger: KU 1 ph.d. Projektet har til formål at afdække samspillet mellem det psykosociale arbejdsmiljø og familiemæssige krav i forhold til medarbejdernes risiko for at udvikle kronisk sygdom (hjertekarsygdom, cancer og KOL) samt afdække de underliggende mentale, adfærdsmæssige fysiologiske mekanismer. Det søges at identificere de arbejdsmiljøfaktorer, der kan beskytte medarbejderne mod disse helbredsskadelige virkninger. Projektet vil bidrage til en revideret forståelse af forholdet mellem arbejde og sundhed, der går fra et begrænset fokus på arbejdsrelaterede faktorer i retning af en mere global forståelse af samspillet mellem psykisk arbejdsbelastning og familiemæssige krav.	07-2016	3,4
Titel: Forebyggelse af helbredsproblemer ved skifteholdsarbejde. Hvilken effekt har designet dynamisk lys på intensiv-personalets	07-2016	0,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
søvnkvalitet? Ansøger: Sygehus Lillebælt Formålet med dette projekt er undersøge muligheder for at forebygge helbredsproblemer ved skifteholdsarbejde ved at se på, hvilken virkning installering af designet dynamisk lys har på intensivpersonalets søvnkvalitet.		
Titel: Virtuel ledelse, arbejdsmiljø og social kapital Ansøger: COWI Projektet er et interventionsprojekt og vil afdække hvorledes medarbejdere og lederes arbejdssituation påvirkes af, at de ikke har fysisk kontakt med hinanden. Fokus vil være på psykisk arbejdsmiljø og social kapital. Både positive og negative forhold afdækkes og anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi i virksomheden inddrages. Derudover vil projektet gennem interventioner tilpasse grupper med virtuel ledelse i de tre casevirksomheder afprøve og undersøge muligheder for at opnå en forbedring af arbejdssituationen. Projektet vil komme med anvisninger til, hvordan ledere kan udføre succesfuld virtuel ledelse i praksis.	12-2015	2,5
Titel: Er spytkortisol en valid biomarkør for opfattelse af stress? Ansøger: AMK Bispebjerg Formålet med projektet er at undersøge om oplevelse af en langvarig mental stresstilstand ledsages af ændret HPA-akseaktivitet målt som spytkortisol. Det menes, at en sådan sammenhæng eksisterer, men forskning gennem de sidste 16 år har vist forskellige resultater varierende fra positiv korrelation til ingen eller endda negativ korrelation. Ændring af kortisolniveauet i blodet er ikke uvæsentligt, det kan have en mængde helbredsmæssige konsekvenser. Det har således vist sig relateret til bl.a. depression, fedme, hypertension, knogleskørhed, blødningstendens og måske Alzheimers sygdom.	04-2015	0,1
Titel: Skiftearbejde og helbred Ansøger: NFA Projektet vil undersøge sammenhænge mellem skiftearbejde og risiko for 1) sygefravær, herunder varighed af sygefravær, 2) psykiske helbredsproblemer og 3) spontan abort. De tre udfald er valgt, fordi skiftearbejde kan have betydning for deres risiko, samtidigt med at den videnskabelige evidens er begrænset. De har alle stor betydning for både den enkelte og samfundet, og når vagtplanen skal gå op. Projektet vil dermed skabe viden, der kan bruges til at justere de foreliggende anbefalinger vedrørende optimal tilrettelæggelse af skiftearbejde.	03-2016	4,3
Titel: Arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsmarkedstilknytning i udsatte grupper, AhA Ansøger: NFA Projektets formål er at undersøge prospektive sammenhænge mellem arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsmarkedstilknytning,	06-2015	2,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
med fokus på særligt udsatte grupper. Til formålet benyttes spørgeskema-data fra omkring 140.000 deltagere i 13 store arbejdsmiljøkohorter i seks europæiske lande, som sammenkobles med registre vedrørende sygefravær, førtidspension, arbejdsløshed, hospitalsindlæggelse og medicinforbrug.		
Titel: Kognitive kapaciteter og arbejdsliv: Evidens for sammenhænge samt udvikling af intervention til forebyggelse af aldersrelaterede reduktioner i kognitive kapaciteter Ansøger: NFA Projektet vil gennemføre et systematisk review af undersøgelser af både arbejdsmæssige årsager til og konsekvenser af de aldersrelaterede reduktioner i kognitive kapaciteter. Det systematiske review vil blive foretaget efter "the PRISMA statement from 2009 for reporting systematic reviews and meta-analyses", som omfatter opstilling af forskningsspørgsmål, systematisk søgning og udvælgelse af videnskabelige undersøgelser, kvalitetsvurdering af undersøgelser og udtrækning af informationer. Og metoden slutter med en syntese af den viden, der findes om de valgte forskningsspørgsmål.	07-2015	0,5
Titel: Vilkår i arbejdsmiljøet for opfyldelse af forældrebehov, arbejdslivsproduktivitet, -kvalitet og køn Ansøger: NFA 1. ph.d. Det er projektets formål at skabe tværgående viden om de vilkår i arbejdsmiljøet, der påvirker mulighederne for at opfylde køns- og samlivsspecifikke forældrebehov og undersøge dette i både familie- og arbejdslivskonteksten. Projektet undersøger 'hvordan en bedre forståelse af sammenhænge mellem arbejdsmiljø, køn og tilpasning mellem familie- og arbejdsliv kan målrette indsatsen overfor småbørnsforældre' ved at fokusere på 1) forskningsfelterne HRM og Arbejdsmiljø og Velfærds tilgange til problemområdet og 2) hvordan forældre håndterer deres forskellige forældrebehov under modstridende rammer og krav.	04-2015	1,8
Titel: Følelsesmæssige krav i arbejdet Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Formålet med projektet er at undersøge, hvilken betydning følelsesmæssige krav i arbejdet har for ansattes helbred og arbejdsliv. Der er fokus på fængselsansatte, som i de senere år oplever et større arbejdspress og i øvrigt har følelsesmæssigt meget krævende vilkår og som har dobbelt så meget sygefravær som statens øvrige ansatte. Projektet vil bidrage med viden om, hvordan følelsesmæssige krav opleves og håndteres ud fra en sociologisk vinkel på tingene. Hensigten er at finde ud af, hvilke muligheder der er for at intervenere og dermed nedbringe de belastningsreaktioner som høje følelsesmæssige krav kan have på helbredet. Projektet kan perspektiveres til andre brancher hvor høje følelsesmæssige krav er til stede.	09-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Prognose for hukommelses og koncentrationsproblemer ved arbejdsrelateret stress Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Formålet med projektet er, at undersøge om personer med arbejdsrelateret stress har flere dokumenterbare koncentrations- og hukommelsesproblemer sammenlignet med personer uden stress og at sammenligne udviklingen i kognitive problemer i de to grupper gennem en 1-årig opfølgningsperiode. Endvidere vil projektet undersøge, hvilken rolle arbejdsmæssige forhold spiller for prognosen af de kognitive problemer.	04-2016	1,8
Titel: Attraktive arbejdspladser for aktive seniormedarbejdere Ansøger: NFA Formålet med dette projekt er at undersøge, hvorvidt implementering af seniorordninger som virkemiddel kan forbedre seniormedarbejderes arbejdsmiljø og derved motivere medarbejdere i ældreplejen til at forblive længere tid i arbejdet	01-2015	2,8
Titel: Vold på Arbejdspladsen Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Det overordnede formål med dette projekt er at etablere den nødvendige viden om risikofaktorer for arbejdsrelateret vold til at kunne udvikle en teoretisk og databåren intervention rettet mod forebyggelse af vold, der vil blive afprøvet i et solidt videnskabeligt design i en kommende interventionsundersøgelse.	10-2015	3,4
Titel: Kollektiv stress Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektets formål er at undersøge kollektive stressprocesser på arbejdspladser. Hensigten er således at undersøge: 1) I hvilket omfang der forekommer kollektive stressprocesser på arbejdspladser? 2)Hvilke arbejdsmæssige faktorer og sociale interaktionsformer der forårsager kollektive stressprocesser? 3) Hvilke arbejdsmæssige faktorer og sociale interaktionsformer der forårsager kollektive positive forholdemåder til arbejdsmiljøet?	03-2015	1,6
Titel: Arbejdspladsen og det psykosociale arbejdsmiljøets betydning for livsstil. Ansøger: NFA 1 ph.d. Ph.d.-projektet vil bidrage med yderligere viden omkring arbejdspladsens og det psykosociale arbejdsmiljøets betydning for livsstil. Pro-	03-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
blemstillingen undersøges på både individ- og arbejdspladsniveau, hvilket er relativt nyt i arbejdsmiljøforskningen. Hidtil er arbejdspladsen primært blevet set som et forum hvor man har kunnet oplyse om livsstil og helbred samt iværksætte sundhedsfremmende tiltag, men hermed er betydningen af selve arbejdspladsen ofte blevet overset. Der mangler således viden om arbejdspladsens betydning for fx væggtab, rygestop eller fysisk aktivitet.		
Titel: Psykisk helbred og velbefindende i omsorgsarbejdet Ansøger: NFA 1 ph.d. Projektets formål er at belyse arbejdsmiljøets betydning for psykisk helbred blandt omsorgsarbejdere i ældreplejen. Endvidere vil projektet søge at gøre målinger af psykisk arbejdsmiljø mere objektive med henblik på at foretage mere uafhængige målinger af selve arbejdsmiljøet og de mulige konsekvenser heraf, hvilket giver et bedre grundlag for analyser af årsagssammenhænge. Projektet vil udarbejde en manual til observationsbaseret arbejdsmiljøvurdering.	07-2015	3,5
Titel: Processtøttede arbejdsmiljøindsatser med kerneopgaven i centrum Ansøger: NFA Forskningsprojektets formål er at undersøge om systematiske processtøttede indsatser med fokus på bedre udførelse af kerneopgaven kan forbedre det psykosociale arbejdsmiljø, nedsætte antallet af sygedage og øge kvaliteten af ydelsen. Forskningsprojektet studerer effekten af en intervention, der gennemføres i pædagogiske institutioner i København i et projekt støttet af Forebyggelsesfonden.	06-2015	4,0
I alt for 'psykisk arbejdsmiljø'		61,6
TEMA: Arbejdsulykker		
Titel: Arbejdstid, sikkerhed og ulykker Ansøger: NFA 1 ph.d. Natarbejde og lange vagter er et vilkår for mange i Danmark, særligt inden for social- og sundhedssektoren. Dette er samtidig en sektor, der er præget af mange arbejdsulykker. Projektets formål er derfor at undersøge betydningen af arbejdstidens tilrettelæggelse for sikkerhed og risikoen for ulykker. Formålet opfyldes ved at gennemføre et registerstudie og to feltstudier. Registerstudiet undersøger overordnede sammenhænge mellem arbejdstid og ulykker. I feltstudierne undersøges individuelle faktorer og organisatoriske sikkerhedsforhold, som mulige mekanismer for sammenhænge mellem arbejdstid og ulykker.	05-2018	3,9

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Projektet 'Arbejdstid, sikkerhed og ulykker' kombinerer erfaringer fra tidligere projekter om både arbejdstid og ulykker. Det dækker nogle af hullerne i tidligere forskning ved at bruge mere præcise oplysninger om arbejdstid, supplere laboratorieundersøgelser med feltstudier og supplere tidligere undersøgelser af fysiologiske reaktioner på antal nattevagter i træk hos mænd med undersøgelser af kognitiv præstation hos kvinder. Dermed styrkes både arbejdstids- og ulykkesforskningen.		
Titel: Sikkert Arbejde For Unge Gennem Læring og Instruktion (SAFU-Læring) - Sikkerhed, læring og praksis Ansøger: NFA Det overordnede formål med projektet er at undersøge, hvordan oplæring og instruktion af unge i sikkerhed skal udformes for at kunne bidrage til at reducere risikoen for at unge kommer til skade i arbejdet. Projektet vil undersøge, hvordan de unge får oplæring i sikkerhed de tre første måneder på deres arbejdsplads inden for tre brancher. Inden for metalindustri samt på social- og sundhedsområdet vil der blive udarbejdet nye erfarer-til-ung læringsforløb, der er rettet mod at oplære og instruere de unge i sikkerhed på arbejdet, for tre kategorier af unge. Man ved, at unge ansatte – særligt i detailhandlen – ofte bliver oplært og instrueret i sikkerhed på arbejdet af andre unge ansatte, ofte som en form for sidemandsoplæring. I projektet vil denne oplæringsform ligeledes blive undersøgt i praksis og udvikle et ung-til-ung læringstiltag for unge inden for detailhandlen, med inspiration fra USA. Tiltaget kan bruges til at udvikle og kvalificere de ung-til-ung læringsforløb, der allerede eksisterer i detailhandlen i Danmark. Samlet set vil SAFU-læring bidrage med at udvikle en ny empirisk og læringsteoretisk tilgang, der kan bruges til at få overblik over, hvordan man oplærer og instruerer unge på arbejdspladsen, samt til at vurdere, hvad der skal til for, at denne læring og instruktion virker mest effektiv overfor forskellige kategorier af unge. Konkret vil der blive udarbejdet læringskoncepter for forskellige kategorier af unge inden for de tre brancher.	12-2016	2,4
Titel: Evaluering af handleplanen "Sikkerhed hver dag – knæk kurven for alvorlige arbejdsulykker" Ansøger: TeamArbejdsliv Arbejdstilsynet og byggeriets organisationer (arbejdsmarkedsparterne, FRI, Danske Ark og Bygherreforeningen) har på foranledning af regeringen og Enhedslisten udarbejdet en omfattende handleplan med 50 indsatser mod arbejdsulykker i bygge- og anlægsbranchen. Handleplanen skal medvirke til at nedbringe antallet af især alvorlige arbejdsulykker og bidrage til en langsigtet og styrket forebyggende indsats i branchen. Handleplanens indsatser forløber frem mod 2015, men sigter også på at skabe handlinger frem mod 2020. En evaluering af handleplanen samtidig med at indsatserne forløber, giver en enestående mulighed for, ikke blot retrospektivt at måle handlingsplanens effekter, men undervejs at bidrage med viden om den samlede virkningskæde fra program til outcome. Derudover giver det at have samlet de mange indsatser i en plan, som branchens centrale aktører har stået sammen om at udarbejde, en mulighed for at evaluere virkningen af en sådan orkestreret, mangevinklet brancheindsats.	06-2016	2,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Disse muligheder udnytter vi i projektet, som har følgende overordnede formål: • Evaluering af effekterne af handleplanen, herunder hvorvidt handleplanen medvirker til styrket integration af sikkerhed i planlægning og udførelse af arbejdet i bygge- anlægsbranchen. og følgende delformål: • Tilvejebringelse af viden, som vil gøre det muligt for andre brancher at overveje om en lignende indsats skal/kan gennemføres. • Evaluering af om der kan spores en øget effekt grundet den flerfacetterede indsats. • Evaluering af handleplanens effekt på små virksomheder. Sidstnævnt skal ses i lyset af, at omkring halvdelen af de alvorlige ulykker, der anmeldes i branchen, har fundet sted på virksomheder med 1-19 ansatte. Følgende model af virkningskæden er opstillet for evalueringen: Evalueringen gennemføres som en virkningsevaluering bestående af i alt 4 devalueringer: A. Evaluering af samtlige 50 indsatser i handleplanen (afsenderes aktioner og programteorier/forventninger). B. Evaluering af effekten af indsatserne på små virksomheder (modtageres modtagelse og reaktioner). C. Evaluering af handleplanens 3 særligt støttede indsatser: Lærlinge, hotline til rådgivere og informationsmøder (hele virkningskæden). D. Evaluering af arbejdet med handleplanen og eventuelt afledte initiativer.		
Titel: Arbejdstid, arbejdsulykker og hjertesygdom Ansøger: NFA Iskæmisk hjertesygdom og arbejdsulykker har store konsekvenser for både den enkelte arbejdstager og samfundet. Målet er at få viden om, hvordan sammenhænge mellem arbejdstid og helbred bliver påvirket af f.eks. vores køn, alder, uddannelsesniveau og anciennitet. Projektet vil derfor undersøge om arbejdstiden, f.eks. dag- eller natarbejde eller skiftende arbejdstider påvirker vores helbred forskelligt. Kommer f.eks. unge med aften- og nattearbejde oftere ud for en arbejdsulykke på grund af deres arbejdstider end ældre? Der vides stadig for lidt om, hvordan arbejde på forskellige tider af døgnet påvirker vores helbred. Indtil nu har undersøgelser om arbejdstid og helbred ofte fokuseret på specifikke jobgrupper eller omfattet relativt få deltagere med f.eks. aften- eller nattearbejde. Der mangler derfor generel viden om, hvorvidt: • nogle typer og kombinationer af arbejdstider øger risikoen for mere sjældne skader på helbredet, som f.eks. iskæmisk hjertesygdom. • nogle grupper af arbejdstagere, f.eks. unge, er mere udsat for arbejdsulykker på grund af deres arbejdstider. Projektet vil dermed bidrage med ny viden om, hvorvidt der er grupper af arbejdstagere, som har større helbredsmæssige risici i forhold til forskellige måder at tilrettelægge arbejdstiden på og dermed hvordan arbejdspladser kan tilrettelægge medarbejdernes arbejdstid mest hensigtsmæssigt i forhold til at beskytte medarbejdernes helbred.	12-2017	3,0

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Indsats mod arbejdsulykker ved offentlige bygge-anlægsprojekter, hvor der beskæftiges udenlandsk arbejdskraft Ansøger: COWI I Danmark anvendes i stigende grad udenlandsk arbejdskraft ved gennemførelse af bygge-anlægsopgaver. Antallet af udenlandske statsborgere med lønindkomst indenfor bygge-anlægsbranchen er næsten fordoblet i perioden 2008-2012. Den udenlandske arbejdskrafts ulykkesrisiko er høj. Tal fra Arbejdstilsynet viser en overhyppighed af arbejdsulykker for udenlandske statsborgere på gennemsnitligt 36% over årene 2009-2011. Hver anden dødsulykke i byggeriet i 2012 ramte en udenlandsk bygnings-arbejder. En ny undersøgelse peger på, at årsagerne til den øgede ulykkesrisiko skal findes i den udenlandske arbejdskrafts særlige jobsituation og arbejds-/sikkerhedskultur, der udmønter sig i: Arbejde i højt tempo, stor arbejdsvillighed, stræben efter at tilfredsstille arbejdsgiveren, manglende viden om sikkerhedsforhold knyttet til jobbet, en anderledes sikkerhedsopfattelse og sprog vanskeligheder. Anlægsarbejde og mange byggeopgaver udføres for offentlige bygherrer. Dette har skabt fokus på, om det offentlige medvirker til social dumping, hvorunder sikkerhedskrav og arbejdsmiljøhensyn krænkes. Social dumping kan modvirkes ved at indskrive arbejdsklausuler i bygge-anlægskontrakterne. Projektets formål er derfor at: • Etablere viden om de barrierer og det råderum offentlige bygherrer oplever, der er for at formulere arbejdsklausuler og følge op på kravet efterlevelse, og hvorledes barriererne erfarings- eller skønsmæssigt kan overkommes. • Udvikle, afprøve og modificere et værktøj, som kan støtte offentlige bygherrer i at anvende arbejdsklausuler, der ansporer kontrakterende entreprenører til at skabe arbejdsvilkår, der mindsker risikoen for arbejdsulykker, når der beskæftiges udenlandsk arbejdskraft. Projektet vil bidrage med ny anvendelsesorienteret viden, der funderer de offentlige bygherrers mulighed for at tage konkrete initiativer ifm. bygge-anlægsopgaver. Arbejdsmiljømæssigt giver dette de kontrakterende entreprenører mulighed for bedre at sikre arbejdsvilkår, så bygge-anlægsarbejdet kan udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt.	12-2015	2,4
Titel: Udvikling af Toolbox-møder til forbedring af forebyggelses- og sikkerhedskultur i byggebranchen Ansøger: NFA Dette 2-årige projekt har til formål at afklare om 'Toolbox-møder', der er en udbredt metode til at forebygge arbejdsulykker i byggebranchen i USA, kan tilpasses til og bringes til at fungere effektivt i en dansk arbejdskontekst på danske byggepladser. Det langsigtede mål er at bidrage til forebyggelse af fysisk nedslidning og arbejdsulykker, samt fremme af sundhed og arbejdsevne. Toolbox-møder som redskab skal her forstås som formaliserede og strukturerede daglige/ugentlige møder, typisk af 5-10 minutters varighed, der ledes af en sjakformand og sætter fokus på arbejdsmiljø, sikkerhed og sundhedsfremme gennem en dialogbaseret og involverende mødeform. Uddannelse af formændene giver den fornødne kundskab til at tilpasse Toolbox møderne til de enkelte sjaks behov. Projektet har følgende specifikke formål: • Udvikle et 'Toolbox-møde' uddannelsesprogram til formænd i byggebranchen der både består af et konkret fagligt indhold og opdateret viden om sikkerhedsforhold, og som giver formændene de fornødne kompetencer til at formidle denne viden tilpasset de enkelte sjaks behov • Implementere Toolbox-møder i 7 byggevirksomheder, hvor 20 formænd afprøver viden og metoder fra uddannelsesprogram-	01-2016	2,3

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
met i det konkrete forebyggende arbejde med deres sjak • <i>Evaluere</i> hvordan uddannelsen af formændene udmønter sig		
Titel: Arbejdsulykker i Danmark og Sverige - Identificering af virkemidler og strategier Ansøger: AMK Herning Det overordnede formål med dette projekt er at identificere faktorer på hhv. makro-, meso-, og mikroniveau, der kan forklare, at Sverige har en markant lavere arbejdsulykkesincidens end Danmark, for derigennem at kunne pege på virkemidler og strategier, der kan overføres til Danmark. De specifikke formål med projekter er, at: 1) Undersøge om makrofaktorer som nationalkultur, arbejdsmiljølovgivning/-tiltag samt erhvervs- og branchestruktur kan forklare forskellen i ulykkesincidens mellem Sverige og Danmark. 2) Undersøge om mesofaktorer som uddannelse, ledelsesengagement og sikkerhedsklima, samt mikrofaktorer som adfærd og holdninger kan forklare forskellen mellem den danske og svenske bygge- og anlægsbranche. 3) Vurdere hvorvidt og hvordan de betydende faktorer kan overføres til Danmark.	12-2015	3,4
Titel: Udvikling af bæredygtig sikkerhedskultur i en stor multinational produktionsvirksomhed Ansøger: NFA 1. ph.d. Det overordnede formål med dette ph.d.-projekt er at undersøge, hvordan en bæredygtig sikkerhedskultur kan udvikles og fastholdes i en stor multinational produktionsvirksomhed. Det unikke ved dette ph.d.-studie er, at forskeren skal indgå som en del af virksomhedens produktionshold for at afdække processen fra medarbejdernes perspektiv, samtidigt med at hun følger processen i virksomhedens arbejdsmiljøorganisation. Konkret vil studiet fokusere på følgende spørgsmål: 1. Hvilke virkemidler skal der til i en multinational produktionsvirksomhed for at udvikle en bæredygtig sikkerhedskultur? 2. Hvordan påvirker ledelsens prioriteringer, tilgange, forståelser og handlinger det konkrete sikkerhedsarbejde? 3. Hvilke barrierer og muligheder er der i dagligdagen, som relaterer sig til den konkrete sikkerhedspraksis både på dag- og natholdet i virksomhedens produktionsafdelinger?	12-2015	1,8
Titel: Kvalitet og ArbejdsMiljørigtig Projektering i bygge- og anlægsbranchen – med Særlig Fokus på Ulykkesforebyggelse (KAMP-SFU) Ansøger: DTU Projektets overordnede formål er at undersøge inddragelse af arbejdsmiljøhensyn i projekteringsfasen og integreret med kvalitetsindsatsen, som virkemiddel for at opnå en højere grad af sikkerhed i bygge- og anlægsbranchen – og herigennem forebygge arbejdsulykker. Forskningsprojektet retter indsatsen direkte mod design- og projekteringsprocesserne ud fra en række hypoteser om, at arbejdsmiljøproblemer på udførselsstederne kan forebygges gennem bedre planlægning i de tidlige faser i bygge- og anlægsbranchen,	02-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
og at ulykker forebygges ved at skabe sikkerhed.		
Titel: Forbigående risikofaktorerets betydning for arbejdsulykker i risiko-brancher Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektet er et 3-årigt case-crossover studie af incidente arbejdsrelaterede skadestuebehandlede ekstremitetsskader i fire højrisikobrancher: bygge- og anlægsbranchen, landbruget, jern- og metalindustrien, og industrislagteri. Formålene med projektet er at 1) identificere hvilke forbigående risikofaktorer, der har betydning for arbejdsulykker, som har medført ekstremitetsskader; 2) vurdere hvorvidt forbigående risikofaktorer, har større betydning for arbejdsulykker på midlertidig/skiftende arbejdspladser end på faste arbejdspladser; 3) afprøve case-crossover-designet indenfor arbejdsulykkesforskningen.	09-2015	2,0
Titel: Test og udvikling af Ergonomisk Valuestream Mapping (ErgoVSM) Ansøger: DTU ErgoVSM er en metode som kombinerer ergonomisk analyse med value stream mapping og som netop har potentialet til at skabe rationalisering uden negative konsekvenser for arbejdsmiljøet. Det er projektets formål at evaluere og videreudvikle ErgoVSM i sundhedssektoren gennem følgende forskningstemaer: 1) Giver ErgoVSM øget produktivitet og er ErgoVSM-metoden i stand til at identificere og i tilstrækkelig grad løse ergonomiske problemer? 2) Hvilke kontekstuelle faktorer indvirker på brug og adoption af ErgoVSM? 3) Videreudvikling af ErgoVSM med henblik på forbedret anvendelighed og brug i sundhedssektoren.	08-2015	2,5
I alt for 'ulykkesforebyggelse'		27,9
Tema: Muskel- og skeletbesvær		
Titel: Længerevarende stillesiddende arbejde: En risikofaktor for lænderygbesvær? Et prospektivt kohortestudie med objektive målinger af sidde tid over flere døgn og månedlige målinger af lænderygbesvær Ansøger: NFA 40% af alle medarbejdere i Danmark sidder ned tre-fjerdedele eller mere af arbejdsdagen, og andelen er stigende. Sidde tid under arbejde begrænses ikke kun til ansatte med kontorarbejde, men forekommer også blandt ansatte i jobs der tidligere indebar mere fysisk aktivitet, fx i industri og transport. Der mangler videnskabeligt grundlag for at kunne give anbefalinger om mængden og fordelingen af sidde tid under arbejde. Ny viden om helbreds-konsekvenserne af sidde tid under arbejde kan have stor betydning for en betydelig del af de danske arbejdstagere.	12-2017	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Formålet med projektet er at undersøge om følgende tre forhold øger risikoen for lænderygbesvær: 1. Meget siddetid under arbejde (total mængde af siddetid under arbejde) 2. Længerevarende sammenhængende arbejdsperioder med siddetid (antal perioder på 30 minutter eller mere uden afbrydelser) 3. Meget siddetid pr døgn (total mængde af siddetid under et helt arbejds-døgn) Projektet vil • Bidrage med ny viden om risiko for lænderygbesvær ved længerevarende stillesiddende arbejde, på baggrund af objektive eksponeringsdata • Skabe et vidensbaseret grundlag for anbefalinger til danske virksomheder og medarbejdere angående siddetid under arbejde		
Titel: Deltagerinvolverende intervention for bedre brug af hjælpemidler i hospitalsvæsenet Ansøger: NFA Danske hospitaler har gennem de seneste årtier gjort meget for at reducere de fysiske belastninger i arbejdet med patienthåndtering gennem indførelse af hjælpemidler. Trods det viser en nylig spørgeskemaundersøgelse foretaget af NFA, at 2/3 af hospitalsansatte, der har daglige patienthåndteringer kun sjældent anvender hjælpemidler under patientforflytninger. Formålet med projektet er derfor at udvikle, implementere og evaluere en deltagerinvolverende intervention for bedre brug af hjælpemidler i hospitalsvæsenet. Projektet vil besvare følgende forskningsspørgsmål: 1. Hvilke motiver og barrierer eksisterer der for brug af hjælpemidler? 2. Hvordan planlægger medarbejdere og afdelingsledere bedre brug af hjælpemidler, når patienthåndteringer ofte foregår i travle situationer med begrænset tid, plads og tilgængelighed af hjælpemidler? 3. Hvad er effekten af en deltagerinvolverende intervention på brugen af hjælpemidler? 4. Hvor god er den eksterne validitet af implementeringsprocessen? Projektet forventes at levere forskningsbaserede generaliserbare anbefalinger der kan medvirke til bedre brug af hjælpemidler på danske hospitaler.	12-2017	3,8
Titel: Aldring og fysisk betonet arbejde Ansøger: AMK Aalborg 1 ph.d. Folketinget vedtog i 2012 at forhøje pensionsalderen. For personer født efter 1966 vil pensionsalderen blive mindst 69 år og den forventes at stige yderligere til måske over 70 år, på grund af øget middellevetid. Selv om levealderen stiger, er der ikke noget der tyder på, at aldringen starter senere i livet. Særligt for mennesker med fysisk hårdt arbejde, som håndværkere kan den forhøjede pensionsalder give problemer med at leve op til arbejdets krav. Aldring særligt af lunger og muskler har betydning for den fysiske evne, men	03-2018	3,5

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
man ved for lidt om det også betyder noget for at forblive i arbejde som f.eks. 69-årig. Man ved dog, at aldringen både af muskler og lunger tager særlig fart fra 65-årsalderen. Ved hjælp af undersøgelser baseret på registre, spørgeskema, af lunger og muskler samt interview vil aldringens betydning for evnen til at fastholde et håndværksarbejde blive kortlagt. Man vil også prøve at finde ud af, hvorfor nogle ældre håndværkere forlader deres arbejde og andre bliver ved. Resultaterne kan give viden om, hvad den ældre håndværker kan klare og hvad årsagerne er til, at nogle bliver ved og andre ikke. Endvidere vil resultaterne kunne sige noget om, hvordan arbejdet skal indrettes for, at den 69-årige håndværker også kan være på arbejdsmarkedet.		
Titel: Deltagerinvolverende interventioner mod fysiske risikofaktorer for muskel- og skeletbesvær i byggebranchen Ansøger: NFA 1 ph.d. Det er dette projekts hypotese, at fysiske belastninger i arbejdsmiljøet kan reduceres igennem identifikation med objektive målemetoder og efterfølgende deltagerinvolverende intervention med hensyntagen til psykosociale og organisatoriske forhold. Det primære effektmål er ændringen fra før til efter interventionen i antal events med u hensigtsmæssig fysisk belastning målt som en kombination af muskelbelastning (EMG) og kropssposition (actigrafi) under arbejdsdagen. Projektet vil derfor besvare følgende spørgsmål: 1. Hvilke konkrete arbejdsopgaver er mest belastende for personer i byggebranchen, eksempelvis med betonarbejde (herunder støbning og armering) og tømrerarbejde (herunder gipsarbejde og isætning/udskiftning af vinduer)? (objektive målinger under arbejdsdagen). 2. Hvordan planlægger og gennemfører medarbejdere og ledere forebyggende interventioner, når byggeopgaver typisk er relativt kortvarige, foranderlige og kontekstafhængige? (procesevaluering). 3. Hvad er effekten af en deltagerinvolverende intervention på de målte fysiske risikofaktorer? (effektevaluering).	07-2017	1,8
Titel: Sammenhæng mellem selvrapporterede fysiske arbejdskrav og objektive feltmålinger Ansøger: NFA Projektets overordnede formål er at evaluere præcision og pålidelighed af spørgeskemabaseret information om fysiske arbejdskrav i arbejdsmiljøet. De spørgsmål, der evalueres er ofte anvendt i overvågning, forskning og arbejdspladsvurderinger på virksomheder. Dette bliver gjort ved at sammenholde selvrapporteret information fra spørgeskema, om arbejdsstillinger og fysisk aktivitet i arbejdet, med objektive feltmålinger. De objektive feltmålinger bliver foretaget med bevægelses- og pulsmålere henover flere døgn. Projektet vil besvare følgende tre forskningsspørgsmål: • Hvilke overensstemmelser, både på individ- og gruppeniveau, er der mellem spørgeskemabaseret information og objektive feltmålinger af a) arbejdsstillinger (stående arbejde og arbejde med armene over skulderhøjde) og b) fysisk aktivitet i arbejde	06-2015	1,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
(stillesiddende og stående/gående arbejde)? - Hvilke af de objektive feltmålinger afspejler bedst den spørgeskemabaserede information om selvrapporteret fysisk anstrengelse i arbejdet? - Påvirkes disse sammenhænge af faktorer som lænderygsmærter, køn, rygning og overvægt?		
Titel: Tillid til ryggen – og arbejdet Ansøger: Glostrup Hospital 1 ph.d. Formålet med dette studium er at afprøve effekten af tryghedsskabende information alene, når denne gives i foredragsform på arbejdspladsen både som primær og sekundær forebyggelse. Virker tiltaget vil det være et nyt og værdifuldt, let implementerbart og billigt værktøj i opgaven med at nedbringe sygefravær og nedsat arbejdsevne som følge af rygsmerter. Studiet er et kontrolleret forsøg, der behandler emnet 'håndtering af lænderygsmærter'. Tryghedsskabende information ser fra andre studier ud til at være et brugbart værktøj til at fremme hensigtsmæssig håndtering af rygsmerter og som tiltag til at nedbringe sygefravær og nedsat arbejdsevne pga. lænderygsmærter blandt patienter i hospitalsregi.	01-2015	0,4
Titel: Forebyggelseskompetence – et nyt virkemiddel på arbejdspladsen Ansøger: NFA 1 ph.d. SOSU'er har ofte smerter i muskler og led. Det har konsekvenser for den enkelte, i udførelsen af arbejdet og for arbejdspladsen, som f.eks. får ringere kvalitet i plejearbejdet eller sygemeldinger. Årsagerne til smerter varierer fra medarbejder til medarbejder. Af den grund er der behov for at udvikle fleksible, organisatoriske virkemidler, som kan understøtte, at smerterne forebygges mest hensigtsmæssigt. Tidligere undersøgelser har vist, at det er muligt at forbedre medarbejdernes helbred ved systematisk at opbygge forebyggelseskompetence på arbejdspladsen, så medarbejdere og ledere har et bedre grundlag for at håndtere konkrete arbejdsmiljøudfordringer og finde relevante løsninger. Formålet med projektet er derfor at undersøge: - om indsatsen kan forebygge smerter i muskler og led og konsekvenser heraf blandt social- og sundhedsansatte (SOSU'er) i ældreplejen - i hvilken grad det er muligt at implementere forebyggelseskompetence i de daglige arbejdsrutiner	12-2016	2,9
Titel: Betydning af fysisk og psykisk arbejdsmiljø gennem arbejdslivet og individuelle ressourcer midt i livet for fastholdelse af seniorer på arbejdsmarkedet Ansøger: NFA Samfundsøkonomisk er det afgørende at ældre medarbejdere i fremtiden formår at bevare arbejdsmarkedstilknytningen længere og	01-2016	1,7

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
øger deres samlede antal år i arbejde. Hypotesen for projektet er, at høje fysiske og psykiske eksponeringer gennem arbejdslivet er uafhængige risikofaktorer for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet, og at gode fysiske og kognitive ressourcer midt i livet mindsker denne risiko. Formålet er derfor at undersøge betydningen af fysisk og psykisk arbejdsmiljø gennem arbejdslivet og fysiske og kognitive ressourcer midt i livet for arbejdsmarkedstilknytningen for seniorer (udtrykt ved risiko for overgang til langvarigt sygefravær, førtidspension, ledighed og efterløn inden 65 år). Seniorer på arbejdsmarkedet forstås i denne sammenhæng som personer over 50 år og som er i arbejde. Projektet bidrager således med styrket viden om, hvilke fremtidige indsatser på arbejdsmarkedet og på de enkelte arbejdspladser, der især kan bidrage til, at seniormedarbejdere kan få et længere og sundere arbejdsliv.		
Titel: Karpaltunnelsyndrom som signalsygdom for sundhedsskadelig håndledspåvirkninger Ansøger: AMK Aarhus Undersøgelsens overordnede formål er at evaluere anvendeligheden af karpaltunnelsyndrom (KTS) som signalsygdom for sundhedsskadelige håndledspåvirkninger, så øget forekomst af KTS kan udnyttes til at pege på risikofag, hvor der er behov for målrettede interventioner. Formålet er derfor også at dokumentere et sikkert niveau for håndledspåvirkninger. Undersøgelsen består af fire delundersøgelser: - KTS som signalsygdom - Dokumentation af sikkert niveau for hånd- og armbelastende arbejde - Nervepåvirkning ved intensivt hånd- og armbelastende arbejde - Hånd- og armbelastende arbejdes betydning for prognosen ved KTS og KTS-lignende symptomer	09-2016	3,7
Titel: Lyskebrok og kroniske smerter efter operation for lyskebrok – betydning af fysiske påvirkninger i arbejdet Ansøger: AMK Herning Projektets formål er at undersøge, om fysiske påvirkninger i arbejdet øger risikoen for udvikling af lyskebrok og kroniske smerter efter operation for lyskebrok. Lyskebrok er den hyppigste operation blandt mænd i den erhvervsaktive alder og forårsager kroniske smerter for op til 10% af de opererede i flere år efter operationen. Hvis der findes en sammenhæng mellem daglige løfteaktiviteter og stående/gående arbejde og risikoen for operation for lyskebrok, vil der specielt indenfor brancher som industri og bygge- og anlæg være et stort forebyggelsespotentiale. Viser det sig, at fysiske påvirkninger i arbejdet øger risikoen for kroniske smerter efter operation for lyskebrok, vil midlertidige modifikationer af udvalgte arbejdsfunktioner muligvis reducere problemet.	09-2016	3,5
Titel: Godt i gang efter skulderoperation: Arbejdsmedicinsk intervention med fokus på belastningstilpasning og sikring af hurtigere og mere varig tilbagevenden til arbejdet efter skulderoperation (SkulderInterventionsProjektet – SIP) Ansøger: AMK Aarhus Projektet afprøver en systematiseret arbejdsmedicinsk indsats for patienter, der får foretaget pladsgørende skulderoperation på offent-	07-2016	1,2

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
lige sygehuse i Region Midtjylland. Målgruppen er skulderopererede patienter, der fortsat har problemer med at klare arbejdet efter operationen. Det er målet at vurdere, om den arbejdsmedicinske indsats - sammenlignet med sædvanligt efterforløb - har positiv indflydelse på arbejdsevne, skuldersymptomer og tilfredshed efter tre, 12 og 24 måneder. De økonomiske omkostninger for at opnå en evt. positiv effekt vil også blive beregnet.		
Titel: Tilbage til fysisk krævende arbejde med dårlig ryg. Et prospektivt, kontrolleret interventionsprojekt Ansøger: AMK Bispebjerg Det er projektets formål at sætte fokus på personer med fysisk belastende arbejde og undersøge om kortvarig eller vedvarende arbejdspladsmodifikation samt intensiv fysisk aktivitet gør dem bedre i stand til at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Desuden vil projektet kortlægge, hvilke faktorer, som har betydning for tilbagevenden til arbejdet, samt undersøge om der er en sundhedsøkonomisk gevinst ved en eventuel positiv effekt.	05-2015	3,3
Titel: Stabil tilbagevenden til arbejde for langtidssygemeldte med smerter i bevægeapparatet Ansøger: Marselisborg Centeret Projektets overordnede formål er at undersøge fasen efter raskmelding hos personer, der har været langtidssygemeldte med smerter i bevægeapparatet eftersom langvarig sygemelding på grund af bevægeapparatsmerter udgør en risiko i forhold til permanent udstødelse fra arbejdsmarkedet, og indsatser for tilbagevenden til arbejde (TTA). Projektet består af to kvantitative risikostudier (delprojekt 1 og 2) og et kvalitativt studie (delprojekt 3). Samlet supplerer studierne hinanden ved at belyse problemfeltet <i>fasen efter raskmelding</i> på forskellige niveauer og med forskellige, men sammenlignelige perspektiver.	01-2015	1,5
Titel: Muskel-skelet lidelser ved tungt løftearbejde – en undersøgelse af lufthavnsportører Ansøger: AMK Bispebjerg 2 ph.d. Projektet har som overordnet formål at skabe et bedre vidensgrundlag for en effektiv forebyggelse af muskel-skelet lidelser som følge af tungt løftearbejde. Tungt løftearbejde kan medføre slidgigt og andre muskel-skelet sygdomme. Vi ved ikke nok om, hvad der skal lægges vægt på for at forebygge disse skader. Hvor tunge ting må man løfte? Hvilke arbejdsstillinger er skadelige? Hvor hyppigt må man løfte tunge ting? Hvor mange år? Besvarelsen af hvert af disse spørgsmål afhænger af besvarelsen af hvert af de øvrige spørgsmål. Ved ny teknologi baseret på en kombination af videooptagelser og computersimulation kan de samlede fysiske belastninger ved løftearbejde beregnes som kompressionskræfter i kroppens forskellige dele.	04-2015	6,0
Titel: Flerstrengt forebyggelsesstrategi af muskelskeletbesvær og dets konsekvenser blandt SOSU'er implementeret på arbejdspladsen	03-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Ansøger: NFA 1 ph.d. Formålet med projektet er at undersøge, hvor effektiv en flerstrengt forebyggelsesindsats er til at forebygge muskel-skeletbesvær blandt SOSU'ere. Den flerstrengede indsats består af 1) partcipatorisk ergonomi, hvor medarbejdere og ledere i fællesskab udpeger indsatsområder ud fra de fysiske og organisatoriske udfordringer, der opleves i arbejdet; 2) fysisk træning for at øge fysisk kapacitet; 3) kognitiv adfærdstræning, der skal give en helbredsfræmmende opfattelse af og adfærd i forhold til smerte og dermed øge kapaciteten til at håndtere smerte.		
Titel: Arbejdsrelaterede risikofaktorer for operationskrævende skulderlidelser i Danmark Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Projektet har til formål at etablere en dansk forskningsdatabase, der samler tidligere arbejdsmedicinske undersøgelser af bl.a. computerarbejde, rengøringsarbejde og arbejde i plejesektoren. Ca. 40.000 personer (både mænd og kvinder) vil indgå i databasen, der senere kan udvides. I kraft af sin størrelse giver databasen mulighed for at udnytte de oprindelige data på nye måder. Forløbsstudier kan gennemføres umiddelbart ved kobling med oplysninger fra fx Landspatientregisteret og Arbejdsskaderegisteret.	01-2015	2,2
Titel: Årsager til kønsforskelle i udvikling af bevægeapparatlidelser. Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektet vil undersøge om der er kønsforskelle i risikoen for operationskrævende skulder- og håndledslidelser. Kvinder klager hyppigere over bevægeapparatgener end mænd, men der mangler forskning der kan belyse årsagerne hertil, og der mangler viden til at kunne målrette forebyggelse til begge køn.	02-2015	5,4
Titel: Tillægsansøgning til " Årsager til kønsforskelle i udvikling af bevægeapparatlidelser" Ansøger: AMK Bispebjerg Begrundelse for tillægsansøgning: Undervejs i projektet opstod der en uventet og ikke-projekteret mulighed for at samarbejde med Afdeling for Neurovidenskab og Farmakologi på Panum Institutet om at udføre nogle studier, der har givet nyttig og relevant viden til projektet. Tidsforbruget til gennemførelse af dette studiums mange målinger samt planlægning, måling og afrapportering har været større end forventet. Der ansøges derfor om midler til at færdiggøre den resterende og planlagte del af det ansøgte projekt som samtidig indarbejder de indsamlede data fra samarbejdet med Panum Institutet.	02-2015	0,6
Titel: Arbejdsmiljø for beskæftigede med leddegigt Ansøger: NFA 1 ph.d.	10-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Undersøgelsen har tre overordnede formål: 1. At vurdere i hvor høj grad personer med leddegigt er i risiko for nedsat arbejdsevne, øget sygefravær, arbejdsløshed og førtidspensionering samt vurdere, hvordan disse risici afhænger af sygdommens sværhedsgrad og sygdomskomplikationer. 2. At identificere faktorer i arbejdsmiljøet, som har betydning for forværring af leddegigt, nedsat arbejdsevne, øget sygefravær, arbejdsløshed og førtidspensionering. 3. At belyse sygdomsopfattelsen hos personer med leddegigt, analysere hvilke mestringsstrategier de anvender for at håndtere deres sygdom på arbejdspladsen og identificere de processer, som kan føre til nedsat arbejdsevne og udstødelse fra arbejdsmarkedet.		
I alt for 'muskel- og skeletbesvær'		49,5
Tema: Virkemidler i arbejdsmiljøet		
Titel: FOCA-kohorten; Opstart af national ungdomskohorte med henblik på fremtidige forskningsprojekter om unge, helbred og arbejde Ansøger: MarselisborgCentret Hovedformålet med etableringen af FOCA-kohorten er at generere ny, anvendelsesorienteret viden om gennemførelse af erhvervsuddannelse og arbejdsmarkedsdeltagelse blandt unge i Danmark med særlig vægt på betydningen af arbejdsforhold, helbred og trivsel. Målet søges udmøntet gennem opbygning og facilitering af et landsdækkende datagrundlag for forskningsaktiviteter indenfor en række temaer. FOCA-kohorten vil på langt sigt kunne bidrage til at imødekomme behovet for et kvalificeret, evidensbaseret beslutningsgrundlag for aktører med specifikt fokus på unges arbejdsliv. I kraft af satsning på opbygning af et kompetent fagligt miljø og i kraft af FOCA-kohorten opbygges både specialkompetencer og et datamateriale, som i mange år fremover vil kunne generere viden om unges arbejdsliv i bredeste forstand, og ligge til grund for både fremtidige udredninger, forskningsprojekter og beslutninger. Det er en grundtanke bag udviklingen af kohorten, at datamaterialet skal kunne anvendes i fremtidige studier med en (work-) life course epidemiology-tilgang, lige såvel som undersøgelsen pt. koordineres med tilsvarende undersøgelser i Norge og Holland. Dette vil give unikke muligheder for fremover at foretage komparative studier af unge, helbred og arbejde.	12-2016	1,0
Titel: Sunde skraldemænd går efter livslang arbejdsmarkedstilknytning Ansøger: Kræftens Bekæmpelse Blandt kortuddannede er renovationsarbejdere den jobgruppe, der har størst risiko for at gå på førtidspension. Arbejdet gennemføres ved høj fysisk aktivitet, et højt arbejdstempo og gentaget manuelt arbejde, hvilket i sig selv er udmattende. Foruden at arbejdskravene i	12-2015	2,1

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
sig selv kan udgøre en helbredsrisiko, kan de også udgøre en barriere for sund adfærd. Blandt kortuddannede er der statistisk set flere, der ryger, flere inaktive og færre der følger kostanbefalingerne. Der ligger et indbygget modsætningsforhold i, at renovationsarbejdet kræver god fysisk form og et godt helbred, mens arbejdet i sig selv virker nedslidende og udmattende. For at opbygge et sundere arbejdsmiljø er der derfor behov for at se på de helt grundlæggende arbejdsvilkår for renovationsarbejderne. Dette udviklingsprojekt har derfor tre formål: 1. at kortlægge strukturer og situationer i arbejdsmiljøet, som i dag er med til at forkorte arbejdslivet blandt renovationsarbejdere. 2. at udvikle en intervention i tæt samarbejde med medarbejderne, som forsøges integreret og forankret i renovationsarbejdernes hverdag og arbejdsmiljø. 3. at evaluere iværksættelsen af processen ved at afdække barrierer og muligheder, samt at samle disse i et løsningskatalog til brug for kommuner, arbejdsgivere og fagforeninger. Før indsatsen kortlægges medarbejdernes sundhedstilstand, deres eksponering for støvpartikler og deres fysiske aktivitetsniveau. Disse undersøgelser skal dokumentere, hvor indsatsbehovet ligger for arbejdspladsen, medarbejderne og kommunen, samt at give indblik i interventionens afledte effekter. Den strukturelle forandring indføres blandt en subgruppe af medarbejdere, for at vurdere om den strukturelle forandring fremmer integrationen af de øvrige arbejdsmiljø- og sundhedsfremmetiltag.		
Titel: DK-JEM: En landsdækkende dansk arbejdsmiljøkohorte med job- og eksponeringsdata – en åben forskningsressource Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d., 5 post.doc Projektets overordnede formål er at etablere en åben international forskningsressource på arbejdsmiljøområdet for at fremme tids- og kost effektive undersøgelser af arbejdsmiljø, helbred og arbejdsmarkedstilknytning og for at samle arbejdsmiljøforskningen inden for forskellige områder. De specifikke formål er: 1. at etablere en landsdækkende kohorte omfattende alle erhvervsaktive personer i Danmark i perioden fra 1964-2012 med validerede data om fag og branche gennem livet 2. at koble oplysninger om de enkelte personers psykosociale, biomekaniske, fysiske og kemiske erhvervsmæssige påvirkninger til kohorten 3. at illustrere anvendeligheden af kohorten som åben forskningsressource ved studier af aktuelle arbejdsmiljørelevante problemstillinger, hvor fordelene ved at bruge en meget stor undersøgelsesgruppe og inddrage forskellige arbejdsmiljøpåvirkninger (som oftest studeres hver for sig) kommer til sin fulde ret. Dansk sundhedsforskning har høstet stor international anerkendelse for resultater, der er opnået ved brug af offentlige registre, men arbejdsmiljøforskningen halter noget bagefter, blandt andet fordi oplysninger om arbejdsmiljø ikke indgår i disse registre. Hovedformålet med dette projekt er at råde bod på dette ved at oprette en landsdækkende population af alle erhvervsaktive i perioden 1964-2013	12-2017	7,1

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
med oplysninger om jobtitel (fag) gennem livet. På grundlag af jobtitel og branche tilføjes specifikke oplysninger om den enkeltes livslange udsættelse for psykosociale, biomekaniske, fysiske og udvalgte kemiske arbejdsmiljø påvirkninger (såkaldte 'jobeksponeringsmatricer' (JEM)). Perspektivet er med tiden at koble flere og flere specifikke arbejdsmiljøpåvirkninger samt data om livsstil og miljøpåvirkninger til databasen og på denne måde skabe en værdifuld forskningsressource, som skal være åben for andre forskere nationalt og internationalt. Projektet er baseret på et samarbejde mellem en række større forskningsenheder på arbejdsmiljøområdet i Danmark, herunder NFA, og i forskningsprogrammet er indbygget forskeruddannelse med henblik på styrket rekruttering af yngre forskere og en styrket kontinuitet ved at fastholde talentfulde forskere på området i post.doc-stipendiater.		
Titel: Nye perspektiver på Medarbejderinddragelse i Arbejdsmiljøinterventioner (NyMA) Ansøger: NFA 1 ph.d. Inddragelse af medarbejderne er et centralt element i den nordiske tilgang til arbejdsmiljøarbejdet. For eksempel anbefales medarbejderinddragelse af både Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur og Arbejdstilsynet som et vigtigt redskab for virksomheder i deres praktiske arbejde med at forbedre arbejdsmiljøet. På trods af anbefalingerne mislykkes mange medarbejderinddragende arbejdsmiljøindsatser (MA). Dette kan skyldes, at virksomhederne ikke opfylder forudsætninger for, at en MA kan gennemføres effektivt (fx et godt samarbejdsklima i arbejdsgrupperne eller en høj grad af medarbejderinddragelse). Der er derfor behov for at undersøge, hvilke forudsætninger og procesfaktorer, der skal være til stede for, at en MA giver de ønskede effekter. Derudover mangler der viden om, hvordan medarbejderinddragelsen påvirker medarbejdernes indbyrdes relationer i arbejdsgruppen og til den nærmeste leder. Eksempelvis kan gennemførelsen af MA styrke samarbejdsrelationerne, men også svække disse, hvis der blotlægges uoverensstemmelser og konflikter. Projektet omfatter et hovedprojekt og et ph.d.-projekt. Formålet med hovedprojektet er at undersøge, hvilke forudsætninger (fx et godt samarbejdsklima i arbejdsgruppen og en høj grad af medarbejderinddragelse) der skal være opfyldte for at en MA bliver gennemført som planlagt, samt om kvaliteten af forandringsprocessen (udtrykt ved forskellige mål for, om interventionen er gennemført som planlagt og medarbejdernes oplevelse af interventionen) påvirker effekter af MA på trivsel, engagement og job crafting. Formålet med ph.d.-projektet er at undersøge, hvilke mekanismer der betinger, om MA har positiv henholdsvis negativ indvirkning på samarbejdsrelationer i arbejdsgruppen og til nærmeste leder, samt om ændringer i samarbejdsrelationerne hænger sammen med effekten af MA på trivsel, engagement og job crafting.	06-2017	3,2
Titel: Professionalisering og integration i HR. Nye virkemidler i virksomhedens arbejdsmiljøindsats	09-2017	1,5

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Ansøger: AAU 1 ph.d. Danske virksomheder afprøver i disse år nye virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet på arbejdspladsen. Et af de disse virkemidler er en øget professionalisering af ledelsessystemerne på arbejdsmiljøområdet. I forbindelse med denne professionalisering gør to forskellige udviklingstendenser sig gældende: (a) Arbejdet integreres i HR-afdelingens arbejde, som traditionelt har beskæftiget sig med individuel medarbejderudvikling eller: (b) Arbejdsmiljøarbejdet forbliver i det 'traditionelle' arbejdsmiljøsystem, men med flere fuldtidsbeskæftigede professionelle og eventuelle frikøbte arbejdsmiljørepræsentanter. Det banebrydende for begge tendenser er, at arbejdsmiljøarbejdet flyttes fra det traditionelle sikkerhedssystem, præget af parternes lige repræsentation og medarbejdernes direkte indflydelse, og ind i mere strømlinede og professionelle enheder. Dette skift udgør en forandring, som på nuværende tidspunkt kun er ringe undersøgt. Det overordnede formål med dette ph.d.-projekt er derfor at undersøge, hvordan dette skift påvirker arbejdet med arbejdsmiljø og trivslen i virksomhederne og dermed for virksomhedernes muligheder for med forskellige strategier at udvikle et effektivt arbejdsmiljøarbejde.		
Titel: PUSAM – Projekt om Unge, Sårbarhed, Arbejdsmiljø og Marginalisering Ansøger: ÅMK Herning 1 ph.d. Projektet undersøger individuelle, socioøkonomiske og arbejdsmiljørelaterede faktorer betydning for såvel en positiv 'entrée' på arbejdsmarkedet såvel som en stabil arbejdsmarkedstilknnytning som 27-28 årig baseret på spørgeskemaer og registeroplysninger vedr. 20-årige i det tidligere Ringkøbing Amt i 2004 og opfølgning fra spørgeskemabesvarelser i 2011, hvor de unge er 27/28 år samt registeroplysninger fra 2004/2014. Projektet indeholder en metodeudvikling vedr. definitioner og afgrænsning af begreberne 'stabil arbejdsmarkedstilknnytning' og 'positiv entrée' på arbejdsmarkedet. Projektet identificerer arbejdsmiljøfaktorer af betydning for succesfuld integration af unge på danske arbejdspladser. Herunder indkredsnes højrisikopopulationer identificeret ud fra hvilke individuelle faktorer, der øger den enkelte medarbejders sårbarhed ved indtrædelse i arbejdslivet. Herved skabes der viden om, hvilke forhold det på arbejdspladsniveau er vigtigt at fokusere på, når nye, unge medarbejdere skal indsluses på arbejdsmarkedet.	12-2016	4,0
Titel: Arbejdsbetinget eksem: Fokus på jobskift samt implementering af forebyggende tiltag Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Arbejdsbetinget eksem har gennem en årrække været den hyppigste anerkendte arbejdsbetingede sygdom i Danmark. Sygdommen rammer yngre erhvervsaktive mennesker, er ofte langvarig og har en dårlig prognose for helbredelse. Årsagen til den dårlige prognose for helbredelse er uafklaret og specielt mangles der i dag data vedrørende effekt af erhvervsskifte på prognosen – skal man tilstræbe, at patienter med arbejdsbetinget håndeksem bevarer deres aktuelle erhverv eller bør patienterne tilrådes erhvervsskift? Formålet med projektet er derfor at: • afklare, hvorvidt det bedrer prognosen for helbredelse at skifte arbejde	06-2016	1,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
• afdække hvorvidt der aktuelt tilbydes relevant forebyggende information, udredning og behandling til patienter med arbejdsbettinget eksem		
Titel: Effekten af pauser under akutte kirurgiske operationer på kirurgers træthed og koncentration i nattevagt Ansøger: Herlev Hospital 1 ph.d. Der foreligger sparsom viden omkring, hvordan man bedrer lægers arbejdsmiljø under uplanlagte operationer under nattevagter. Ved at foretage dette studium, skabes der opmærksomhed omkring lægers arbejdsmiljø og man vil ligeledes indirekte forbedre patientsikkerheden. Projektet har derfor til formål at undersøge, hvorvidt fast indlagte pauser under akut kirurgi i nattevagten har en gavnlig effekt på kirurgens velbefindende og præstation. Dette er med henblik på at forbedre lægernes arbejdsmiljø og det er ved andre studier vist forbedringer i kirurgers arbejdsmiljø i forbindelse med planlagt operationer, der foretages i dagtiden.	01-2016	0,2
Titel: Validering af spørgeskemaer. Kulturel tilpasning, afprøvning og validering af den danske version af spørgeskemaer om arbejdsfunktionsevne, troen på og parathed for tilbagevenden til arbejde Ansøger: Marselisborgcenteret Projektet afprøver og indsamler tre internationalt udviklede spørgeskemaer til brug i forbindelse med sygemeldte medarbejderes tilbagevenden til arbejde. Redskaberne kan fremadrettet anvendes ved: • Vurdering af muligheder for tilbagevenden til arbejde • Undersøgelse af effekten af indsatser rettet mod sygemeldtes tilbagevenden til arbejde og forebyggelse af gentagen sygemelding • Internationale sammenligninger Screeningsredskaberne til vurdering af arbejdsfunktionsevne og parathed kan anvendes under sygefravær og efter tilbagevenden til arbejde af arbejdsgivere, arbejdsmiljøprofessionelle og sagsbehandlere på jobcentrene.	03-2015	0,6
Titel: Dit arbejdsliv nu. Evaluering, kvalitetssikring og udvikling af undervisnings- og formidlingsmaterialer om unges psykiske arbejdsmiljø med fokus på anvendelighed og udbytte i forbindelse med sitet www.ditarbejdsliv.nu Ansøger: AMK Herning Formidlingssitet ditarbejdsliv.nu er interaktivt site som via et samspil mellem et Case-Dilemmaspil og traditionel videreformidling giver konkrete eksempler på problemer i det psykiske arbejdsmiljø og mulige måder at håndtere disse på. Projektet har til formål at evaluere sitet i forhold til dets kvalitet og anvendelighed som undervisningsmateriale indenfor psykisk arbejdsmiljø på erhvervsuddannelser. Herefter færdigudvikles sitet i overensstemmelse med didaktiske og pædagogiske principper. Formålet er at etablere et virkelighedsnært undervisningsmateriale, som lever op til kravene for erhvervsskolernes arbejdsmiljøundervisning med henblik på at styrke unges og nyansattes kompetencer i forhold til håndtering af det psykiske arbejdsmiljø i deres første	12-2014	0,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
job eller praktikplads.		
Titel: Ressourcepersoner i arbejdsmiljøarbejdet - et virkemiddel i praksis Ansøger: TeamArbejdsliv Formålet med projektet er at kvalificere brugen af ressourcepersoner som virkemiddel i arbejdsmiljøarbejdet. Udgangspunktet er 10 eksemplariske projekter fra Forebyggelsesfonden fra 2006 – 2012, der har brugt ressourcepersoner og har draget erfaringer med metoden. Dette projekt vil samle op på disse projekters erfaringer og deres resultater og omsætte dem til praktiske anvisninger på brugen af ressourcepersoner som virkemiddel i en forebyggelsesindsats. Projektets mål er dels at kunne give et indblik i metoden i relation til specifikke kontekster og problemfelter, dels at kunne udarbejde en mere generaliseret beskrivelse af metodens grundelementer og anvendelse på tværs af virksomhedstyper, brancher og professioner. Da ressourcepersons metoden i arbejdsmiljøsammenhæng ikke tidligere har været analyseret systematisk, vil projektet udarbejde en beskrivelse af metodens grundelementer og udbygge disse med konkrete eksempler. Resultatet er praksisbaseret viden om, hvordan ressourcepersons metoder kan anvendes succesfuldt. Projektet udmønter sig i en guideline for hvordan metoden kan opnå succes hhv. hvornår den har sine begrænsninger. Målgruppen for en sådan guideline er arbejdspladser, BAR og konsulenter, der fremover vil arbejde med ressourcepersoner.	06-2015	0,8
Titel: Sygefravær, ledighed og langsigtede helbredspåvirkninger blandt danske veteraner fra den første Golfkrig. En registerbaseret opfølgning på Golfundersøgelsen fra 1999 Ansøger: AMK Køge Projektet har til overordnet formål at kortlægge de langsigtede konsekvenser af udsendelse i en international mission med et stærkt belastende psykisk og fysisk arbejdsmiljø med risiko for arbejdsulykker/erhvervsbetingede sygdomme. Konsekvenserne måles i form af sygefravær, ledighed og medicinforbrug. Projektet er en opfølgning på Golfkrigsveteran-undersøgelsen fra 1999 af personer fra bl.a. Forsvaret, Udenrigsministeriet og andre organisationer (herunder NGO'er) som under og i efterforløbet af den første Golfkrig i 1991 blev udsendt til den Persiske Golf i perioden april 1991 til januar 1996. Sygefravær, ledighed og medicinforbrug blandt de udsendte vil blive sammenlignet med de tilsvarende parametre blandt kontrolgruppen fra Golfkrigsveteran-undersøgelsen, som var en alders- og kønsmatchet gruppe af ansatte i forsvaret, der ikke var udsendt i perioden samt en kontrolgruppe alders- og kønsmatchet kontrolgruppe fra baggrundsbefolkningen. Endvidere skal projektet belyse, om der er undergrupper blandt de udsendte personer, der har forskellig risiko for sygefravær, ledighed og medicinforbrug efter udsendelsen.	08-2015	0,4
Titel: Sikker identitet – et randomiseret interventionsstudie på byggepladser baseret på social identifikation og sikkerhedsklima Ansøger: AMK Herning Projektets formål er at: - Kortlægge omfanget og styrken af den sociale identitet på henholdsvis sjak- og byggepladsniveau. - Undersøge sammenhængen mellem social identitet og sikkerhedsklima på sjak- og byggepladsniveau og sikkerhedspraksis.	07-2016	3,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Afprøve interventionen i et randomiseret kontrolleret design på 2 store byggepladser. - Omsætte projektets instrumenter og resultater til konkrete praksisrettede redskaber, der kan anvendes af bygherrer til at styrke byggeplads-identiteten på kommende byggerier. Der er behov for nytænkning indenfor forskningen i forebyggelse af ulykker i BA-branchen. Specifikt efterlyses randomiserede studier, der undersøger nye strategier, der kan øge arbejdernes overholdelse af sikkerhedsregler og –tiltag. Nærværende projekt vil undersøge om en styrkelse af den sociale identitet på sjak- og pladsniveau kan forbedre sikkerhedsklimaet både i sjakket og på pladsen og dermed forbedre sikkerhedspraksis.		
Titel: Interventioner med arbejdsmiljøøkonomiværktøj Ansøger: COWI Projektets formål er at besvare følgende overordnede spørgsmål: - Hvordan påvirkes arbejdsmiljøarbejdet, når arbejdspladser får kendskab til deres omkostninger som følge af dårligt arbejdsmiljø via et værktøj til arbejdsmiljøøkonomi? - Hvad er de økonomiske omkostninger og gevinster forbundet med arbejdspladseres arbejdsmiljø og arbejdsmiljøforbedringer? Baggrunden for projektet er, at der mangler viden om, hvordan viden om sammenhængene mellem arbejdsmiljø og virksomhedsøkonomi og værktøjer til arbejdsmiljøøkonomi bliver anvendt af virksomheder, og hvilke effekter anvendelsen har på arbejdsmiljøarbejdet.	08-2016	2,6
Titel: Har anmeldelsen af en arbejdsbetinget lidelse en effekt på den anmeldte medarbejders helbred og arbejdsmarkedstilknytning Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektet søger at belyse om anmeldelsen af en arbejdsrelateret lidelse har en effekt på den anmeldte medarbejders helbred og arbejdsmarkedstilknytning. Projektet baserer sig på både en kvalitativ og en kvantitativ tilgang. I undersøgelsen sammenlignes data fra ca. 920 medarbejdere fordelt på grupperne: Anmeldte psykiske sygdomme. Anmeldte hudsygdomme. Anmeldte rygsygdomme. Uanmeldte medarbejdere arbejdsrelaterede psykiske lidelser. Projektet samarbejder med Arbejdsskadestyrelsen.	09-2016	2,4
Titel: Plean - en handlingsorienteret metode til APV af psykisk arbejdsmiljø Ansøger: DTU Projektets formål er at udvikle, afprøve og formidle en dialogbaseret, motiverende og handleorienteret metode til arbejdspladsvurdering, kaldet Plean. Det er erfaringen at det er vanskeligt for arbejdspladser at organisere og gennemføre APV-forløb, som gennemgår alle faserne i forløbet og der efterlyses værktøjer og metoder, som kan udvikle APV-processen. Projektet vil: - Udvikle en dialogbaseret psykisk APV-metode med arbejdsopgaven i centrum. - Styrke den handlingsorienterede del af arbejdspladsvurderingen og skabe aktiviteter målrettet de udpegede problemer. - Understøtte engagementet og prioriteringen af indsatserne ved at integrere principper fra allerede eksisterende ledelsesprioriterede strategier rettet mod forbedring af udførelse af arbejdsopgaven – lean – og forbedring af det psykiske arbejdsmiljø.	01-2016	2,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Integrere hensynet til det psykiske arbejdsmiljø med udvikling af koordinering, inklusive den relationelle koordinering omkring udførelsen af opgaverne.		
Titel: Forskning som virkemiddel i arbejdsmiljøregulering Ansøger: NFA Formålet er at belyse forskningen som virkemiddel i arbejdsmiljøreguleringen i Danmark. Ud fra udvalgte eksempler vurderes forskningsresultater af relevans for regulering, og det undersøges, hvad der har haft gennemslag i reguleringen og hvilke faktorer, der bestemmer dette. Arbejdsmiljøforskningens udvikling og strategiske element belyses gennem de sidste ca. 30 år. Herefter analyseres såvel historiske som nutidige eksempler og dens anvendelse i regulering vil indgå. Metoden har følgende trin: - Historiske analyser, hvor centrale temaer identificeres og analyseres. Affald- og genanvendelsesprojektet er et eksempel. - Case-analyser af nye eksempler, f.eks. stress og depression og tungt arbejde. Resultaterne af analyserne anvendes til udarbejdning af en model for vurdering af forskning til anvendelse i regulering. Denne model vil kunne bruges til at identificere og vurdere de vigtigste elementer i processen fra etablering af en strategi for forskning, gennem etablering af projekt og opnåelse af resultater til anvendelse.	02-2016	1,5
Titel: Virksomhedens ansvar for medarbejdernes fysiske og psykiske sundhed - retlige virkemidler i et forebyggelsesperspektiv Ansøger: Det Juridiske Fakultet, KU 2 ph.d. Projektet tager udgangspunkt i de seneste mange års udvikling i den retlige regulering af beskyttelsen af de ansattes fysiske og psykiske sundhed. Den centrale regulering på området udgøres fremdeles af arbejdsmiljølovgivningen, men denne lovgivning suppleres i stigende grad af andre virkemidler med forankring i navnlig arbejdsretten, men også erstatningsretten, socialretten, CSR og anden "soft law" har betydning for retsdannelsen. Komplexitet og delvis uoverskuelighed præger i stigende grad det samlede billede. <i>Formålet</i> med projektet er med baggrund heri at analysere og vurdere den samlede retlige regulering inden for to områder: Det psykiske arbejdsmiljø og de ansattes fysiske sundhed. Et centralt fokus bliver samspillet mellem arbejdsmiljøloven og de øvrige retsdannelser. Der anlægges et forebyggelsesperspektiv: Grundlaget for vurderingen af det samlede regelværk er dettes egnethed til effektivt at fremme arbejdsmiljøet på virksomhederne. På baggrund af undersøgelsen vil behovet for evt. ændringer i lovgivningen mv. blive overvejet og konkrete anbefalinger herom vil blive udformet.	12-2016	2,8
Titel: Virksomheders økonomiske omkostninger og gevinster ved interventioner i arbejdsmiljøet og deres betydning for arbejdsmiljøet Ansøger: COWI Projektets formål er at udvikle materiale, som kan anvendes af virksomheder til at fremme lønsomme investeringer i bedre arbejdsmiljø. Som led i opfyldelsen af dette formål har projektet følgende delmål: - At undersøge, hvordan økonomiske overvejelser indgår i beslutninger om og udformning af interventioner i arbejdsmiljøet.	12-2015	2,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- At opgøre virksomheders økonomiske gevinster i form af lavere fravær, lavere frivillig personaleomsætning, højere produktivitet, bedre kvalitet o.lign. ved investeringer i arbejdsmiljøet. - At udvikle en metode for opstilling af en business case, som virksomheder kan anvende i det strategiske arbejdsmiljøarbejde.		
Titel: Betydningen af arbejdsmigration fra Østeuropa for det danske arbejdsmarked Ansøger: AAU 2 ph.d. Formålet med projektet er at afdække hvilke konsekvenser tilstedeværelsen af arbejdsmigranter fra en række østeuropæiske EU-lande har for arbejdsmiljø og arbejdsvilkår på danske arbejdspladser. Fokus er på det faglærte og ikke-faglærte arbejdsmarked inden for to udvalgte brancher: bygge- & anlægs- samt rengøringsbranchen. Netop disse brancher er valgt, da begge brancher har en høj koncentration af østeuropæiske arbejdstagere; i begge brancher er arbejdet risikobetonet ift. ulykker og helbred; den ene branche (bygge/anlæg) er mandsdomineret og den anden (rengøring) kvindedomineret. Konkrete spørgsmål i forskningsprojektet er: - Hvordan påvirker arbejdsmigrationen det danske arbejdsmarked ift. segregering, lønudvikling, arbejdsudbud, arbejdsulykker og i form af eventuelle ændrede mønstre for arbejdsmarkedsintegrationen (inklusion, eksklusion og tilbagetrækning), både for migrantarbejdere og danske arbejdere? - Hvordan påvirker arbejdsmigrationen institutionelle strukturer, normer, traditioner og praksisser på de danske arbejdspladser; hvilken betydning har arbejdsmigrationen for sikkerhedskulturen og det psykiske og fysiske arbejdsmiljø på arbejdspladsen? - Hvilke konsekvenser har arbejdsmigrationen for arbejdstagernes levevilkår og hvorledes påvirkes deres selvidentitet?	12-2015	3,4
Titel: Simulation: Et nyt virkemiddel i den forebyggende arbejdsmiljøindsats i hospitalssektoren Ansøger: DTU 1 ph.d. Formålet med ph.d.-projektet er at undersøge simulation som et virkemiddel i den forebyggende arbejdsmiljøindsats i hospitalssektoren. Det overordnede forskningsspørgsmål er: Hvilke muligheder og begrænsninger giver forskellige former for simulation for at optimere fremtidige arbejdsmiljøforhold? Herunder vil der særligt blive fokuseret på tre spørgsmål: 1. Hvilke typer arbejdsmiljøpåvirkninger kan vurderes i simulationer? 2. Hvor valide er arbejdsmiljøvurderinger baseret på simulation? 3. Hvordan overføres og fastholdes sådanne arbejdsmiljøvurderinger fra simulation til designprocessen så de får effekt for arbejdet blandt arkitekter, ingeniører og planlæggere?	01-2016	1,3
Titel: Center for forskning i arbejdsmiljøindsatser og virkemidler – CAVI Ansøger: NFA	08-2015	7,2

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Formålet med projektet er at skabe grundlag for en mere effektiv arbejdsmiljøindsats på samfunds- og virksomhedsniveau. Det sker gennem udvikling af forskningsbaseret viden om, hvordan samfundsmæssige virkemidler i arbejdsmiljøet omsættes til forandringer i virksomhederne, som kan føre til et bedre arbejdsmiljø. Virkemiddelforskning på arbejdsmiljøområdet har hidtil været spredt og præget af metodiske vanskeligheder. Projektets ambition er at skabe et forskningsmæssigt gennembrud i vurdering af forskelligartede virkemidler på arbejdsmiljøområdet.		
Titel: Fysiske arbejdskrav og fitness - betydningen for hjertekarsygdom Ansøger: NFA Projektets overordnede formål er at skabe ny viden, der kan bidrage til at besvare det grundlæggende spørgsmål: Hvorfor øger hård fysisk aktivitet i arbejde risikoen for hjertekarsygdom, når fysisk aktivitet i fritiden virker beskyttende ?. Projektet kombinerer årsagssøgende epidemiologisk forskning og løsningsorienteret interventionsforskning, der giver mulighed for, at projektet kan give resultater, der kan anvendes til konkret forebyggelse af hjertekarsygdom blandt erhvervsaktive med høje fysiske arbejdskrav.	05-2015	3,8
I alt for 'virkemidler i arbejdsmiljøet'		55,7
TEMA: Udstødelse og sygefravær		
Titel: Effektivisering af intervention rettet mod belastningsreduktion og genoptagelse af arbejde Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektets formål er at evaluere effekten af en intervention rettet mod sygemeldte personer og deres arbejdspladser. Der er tale om sygedagpengeklienter fra Herning og Ringkøbing – Skjern kommuner, der er sygemeldt med baggrund i psykiske problemer.	04-2015	1,6
Titel: Et nyt redskab til at måle arbejdsevnen både i klinisk arbejde og på befolkningsniveau Ansøger: Folkesundhedsvidenskab, KU Projektets formål er at udvikle et nyt redskab til at måle arbejdsevne. I projektet undersøges interaktionen mellem forskellige arbejdskrav og helbredsmæssige ressourcer og betydningen heraf for subjektiv arbejdsevne, sygefravær og tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.	01-2015	2,9
I alt for 'udstødelse'		4,5

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Tema: Nye teknologier, nye organisations og ansættelsesformer og arbejdsliv		
Titel: Midt om natten Ansøger: NFA 1 ph.d. Det overordnede formål med projektet er at undersøge, hvad antallet af nattevagter i træk betyder for risikoen for sygdom. Projektet anvender akutte reaktioner f.eks. søvn og døgnrytmeforstyrrelser til at vurdere konsekvensen af at arbejde hhv. 2, 4 og 7 nætter i træk – både mens natarbejdet står på og i dagene efter. De akutte reaktioner bruges som tilnærmede mål for risikoen for senere udvikling af hjerte- og stofskiftesygdomme. Politiet og Politiforbundet har givet tilsagn om at deltage i projektet.	05-2015	3,6
Titel: Resultatmålingers betydning for det psykiske arbejdsmiljø i den offentlige sektor Ansøger: DSU Projektet vil undersøge betydningen af den øgede brug af resultatindikatorer for det psykiske arbejdsmiljø i den offentlige sektor. Projektet fokuserer på personalegrupper inden for undervisning, socialt arbejde og sundhed. Et særskilt formål er at udvikle nye metoder og analyserammer.	03-2015	3,4
Titel: Helbredskonsekvenser af lysmiljøet ved indendørsarbejde og natarbejde LUXAR Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Det overordnede formål er at undersøge om lysmiljøet ved indendørs arbejde og natarbejde har helbredsmæssige konsekvenser: 1) Om udsættelse for lave niveauer af lys om dagen ved indendørsarbejde giver forøget risiko for depression, søvnforstyrrelser og al-mensymptomer. 2) Om udsættelse for høje niveauer af lys om natten ved natarbejde giver forøget risiko for brystkræft. 3) Om udsættelse for lave niveauer af lys ved indendørsarbejde og høje niveauer af lys ved natarbejde ændrer den biologiske døgnrytme.	05-2015	5,0
Titel: Trivsel i teams – mellem organisation, relationer og faglighed Ansøger: DTU Projektets overordnede formål er at bidrage til at forbedre trivslen på arbejdspladser og organisationer, hvor team og projektorganisering indgår som en del af de nye ledelsesformer. Projektets antagelse er, at hvis vi skal begribe de nye arbejdsmiljøproblemer, som opstår i forbindelse med de nye samarbejdsformer, må vi fokusere på den omfattende forandring i relationerne til kolleger og til ledelse. Forandringerne kan ikke simpelt forstås som stigende individualisering. Snarere må de forstås som nye fællesskabsformer, som ikke entydigt knytter sig til fag eller position i hierarkiet, og som ofte er mere tvetydigt og konfliktfyldt.	07-2015	3,7

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
I alt for 'nyt arbejdsliv'		15,7
Tema: Støj		
Titel: Støj, akustik og det psykiske arbejdsmiljø – lydmiljøets betydning for et godt arbejdsmiljø i folkeskolen (SkoleStøj 2) Ansøger: NFA I projektet gennemføres en akustisk renovering af klasseværelserne på 2 skoler. Det undersøges om interventionen fører til ændring i lydniveauet i klasserne, om lærernes oplevelse af lydmiljøet påvirkes, og i hvor høj grad interventionen påvirker trivslen målt som den oplevede anstrengelse ved at undervise, oplevede krav i arbejdet, symptomer på anstrengelse og træthed, jobtilfredshed, og overvejelser om at skifte job. Projektet forventes at føre til øget viden om sammenhængen mellem det akustiske miljø og det oplevede psykiske arbejdsmiljø. En høj grad af trivsel blandt skolelærerne har potentielt stor betydning for arbejdsmarkedstilknytning, produktivitet og sygefravær.	12-2014	4,4
Titel: Støjbelastning i arbejdsmiljøet og risiko for tinnitus og nedsat høreevne. Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Projektet vil undersøge, hvordan udsættelse for støj over og under de gældende grænseværdier påvirker forekomsten af tinnitus og hørenedsættelse. Der tages udgangspunkt i personer undersøgt i et projekt fra 2002, hvoraf en del vil blive undersøgt igen og der rekrutteres også nye personer til undersøgelsen. Resultaterne kan bruges til prioritering af indsatsen over for støj, herunder målrettet vejledning af støjudsatte.	04-2016	4
I alt for 'støj'		8,4
Tema: Stoffer og materialer		
Titel: Helbredsskader og partikelforureninger i København Lufthavn i Kastrup. En registerbaseret opfølgingsundersøgelse Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Undersøgelsen skal be- eller afkræfte om arbejdsmæssig udsættelse for partikelforurenet luft i CPH er forbundet med helbredsskader. Undersøgelsen gennemføres i et samarbejde med CPH og 3F-Kastrup og med andre involverede virksomheder og arbejdstagerorganisationer. Undersøgelsen designes som en historisk kohorteundersøgelse af ufaglærte mænd ansat i CPH fra 1985 og fremefter.	02-2016	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Konsekvenser af erhvervsmæssig eksponering for organisk støv – CODUST. Et opfølgingsstudie blandt danske landmænd og træindustriarbejdere med astma og KOL Ansøger: Institut for Folkesundhed, AU 1 ph.d. Studiet fokuserer på risikofaktorer og prognostiske faktorer for astma og KOL i målgruppen. Hypotesen er, at organisk støv på en dosisafhængig måde er associeret til både udvikling, sværhedsgrad og prognose af astma og KOL. Studiet kobler på unik vis styrkerne ved traditionelle erhvervskohorter med forcerne i nationale registerbaserede kohorter, hvilket netop er muligt i Danmark pga. vores enestående registre. Studiet øger i væsentlig grad vores viden om organisk støvs betydning for både udvikling, sværhedsgrad og prognose for astma og KOL, hvilket er helt afgørende for en evidensbaseret forebyggelse af disse folkesygdomme.	12-2015	3,0
Titel: Styreneksponering og risiko for kræft og fosterskader: En 40-års opfølgingsundersøgelse af ansatte i den danske glasfiberplast-industri, STRIKT-projektet Ansøger: AMK Aarhus 2 ph.d. Formålet er at undersøge om eksponering for styren medfører forøget risiko for non-Hodgkin's lymfom (lymfeknudekræft), kronisk lymfatisk leukæmi, kræft i spiserør og bugspytkirtel og andre kræftsygdomme samt spontan abort, misdannelse og påvirket fostervækst. Projektet tager udgangspunkt i en etableret kohorte af 36.610 mænd og 6.500 kvinder ansat i den danske plastfiberindustri 1964-1988, som har været eksponeret for høje styrenniveauer sat overfor en ikke-udsat kontrolgruppe.	06-2015	3,0
Titel: Luftvejseffekter af sprayprodukter til overfladebehandling og imprægnering Ansøger: NFA Det overordnede formål med projektet er at skabe ny viden, der i det praktiske arbejdsmiljøarbejde og -regulering kan anvendes til at forebygge arbejdsrelaterede sundhedseffekter af nye "nano"sprayprodukter til overfladebehandling. Projektet vil gennemføre systematiske kemiske og toksikologiske undersøgelser af overfladebehandlingsmidler og delkomponenter heraf, for at kortlægge hvilke kemiske stofgrupper, der er ansvarlige for den toksiske effekt og under hvilke betingelser. Projektet omfatter desuden en kortlægning af den erhvervsmæssige anvendelse af sprayprodukter til overfladebehandling og imprægnering i forskellige brancher.	12-2014	4,4
Titel: Forebyggelse af arbejdsbetingede hudsygdomme Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Formålet med projektet er at gennemføre en forebyggende indsats overfor patienter med anmeldt arbejdsbetinget eksem for at forebygge langvarig sygemelding og manglende tilknytning til arbejdsmarkedet som følgevirkning til det arbejdsbetingede eksem.	03-2016	3,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Har bygge-anlægsarbejdere i Danmark øget risiko for at få KOL – og hvilke forebyggelsesperspektiver er der? Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Formålet med denne undersøgelse er at undersøge om der er en øget risiko for KOL blandt danske mandlige bygge-anlægsarbejdere med særligt fokus på risikoen blandt nedrivere (jord- og betonarbejdere) og tømrere sammenlignet med en gruppe uden støvudsættelser (portører), at kortlægge støvniveauet på danske bygge-anlægspladser gennem de senere år og nu. Desuden vil vi kortlægge aktuelle arbejdsmiljøforanstaltninger og forebyggelsespotentialer mhp. efterfølgende implementeringsstrategi.	10-2015	3,9
I alt for 'stoffer og materialer'		20,9
Tema: Brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet		
Titel: BIOBRAND: Biomonitorering af brandmænd og røgdykkere; måling af markører for eksponering, intern dosis og effekt før og efter brandslukning Ansøger: NFA Projektet har til formål at undersøge, hvordan og i hvilken udstrækning danske brandfolk udsættes for sod og røgpartikler under brandindsats og -øvelser, når branddragt og øvrige værnemidler anvendes, og at afdække mulige helbredseffekter heraf. I biomonitoreringsstudierne måles eksponeringen i form af røg- og sodpartikler i indåndingszonen inde i røgdykkerdragt ved brandslukning ved hjælp af bærbare partikeltællere. Desuden måles partikelkoncentrationen i den omgivende luft under brand. Endvidere undersøges hudpåvirkning under brandslukning og der indsamles data om relevante livsstils-variable. Der vil blive undersøgt biomarkører for DNA-skader i blodceller (DNA-skadende påvirkninger), hydroxypyren i urin (markør for udsættelse for tjærestoffer gennem hud og ved indånding), cytokiner og akutfaseproteiner i blod (markører for akut inflammation og risiko for hjertekarsygdom), og tjærestoffer på hud (hudpåvirkning).	12-2016	3,0
Titel: EPIBRAND: Epidemiologisk registerundersøgelse af danske brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet: Kræft og hjertekarsygdom Ansøger: Kræftens Bekæmpelse Brandfolk udsættes ved brandbekæmpelse for en lang række påvirkninger med sundhedsskadeligt potentiale, herunder risiko for kræft og hjertekarsygdom. Det er vurderet, at brandfolk har en mulig øget risiko for kræft, herunder især risiko for kræft i prostata og testikler samt non-Hodgkin's lymfom. Endvidere er der mistanke om, at påvirkningerne i brandfolkenes arbejdsmiljø kan øge risikoen for hjertekarsygdomme.	12-2016	2,5

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Formålet med undersøgelsen er dels 1) at etablere en kohorte af danske brandfolk baseret på kobling af informationer fra en række registre og dels 2) at sammenligne risikoen for kræft og hjertekarsygdom i denne gruppe med risikoen hos den generelle erhvervsaktive befolkning samt med risikoen hos henholdsvis politifolk og ansatte i Forsvaret. En historisk kohorte af brandfolk søges etableret via kombination af ansættelsesdata fra en række registre med historiske oplysninger om brandfolk. Resultaterne vil være anvendelige til at belyse om danske brandfolk har øget forekomst af kræft samt for iskæmisk hjertesygdom.		
I alt for 'brandfolks mulige helbredsrisici ved arbejdet'		5,5
Tema: Udredninger		
Titel: Review of occupational exposure to quartz dust/sand and to coal dust and the potential health effects of such exposures Ansøger: AMK Aarhus	04-2015	0,6
Titel: Review of exposure to knee loading in the working environment and diseases of the knee Ansøger: Finnish Institute of Occupational Health	08-2015	0,3
I alt for 'udredninger'		0,9
I alt for igangværende, februar 2015		280,6

ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN

Liste over afsluttede projekter

Marts 2015

Afsluttede projekter i oversigt

Psyisk arbejdsmiljø

Antal projekter: 6 Samlet bevilling: 15,6 mio. kr.

Ulykkesforebyggelse

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 6,6 mio. kr.

Muskel- og skeletbesvær

Antal projekter: 1 Samlet bevilling: 1,7 mio. kr.

Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Antal projekter: 3 Samlet bevilling: 7,4 mio. kr.

Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv

Antal projekter: 3 Samlet bevilling: 10,7 mio. kr.

Stoffer og materialer

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 5,7 mio. kr.

Udredninger

Antal projekter: 3 Samlet bevilling: 1,3 mio. kr.

Samlet for afsluttede

Antal projekter: 20 Samlet bevilling: 49,0 mio. kr.

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Tema: Psykisk arbejdsmiljø	
Titel: Fysiologiske biomarkører for kronisk stress Ansøger: AMK Bispebjerg Formål: Det overordnede formål med dette projekt var at udvikle et objektivt og samlet fysiologisk mål for kronisk stress. Første delformål var påvisning af ændringer i fysiologiske markører ved kronisk stress. Næste delformål var at afprøve, om et samlet mål baseret på niveauer af forskellige fysiologiske markører kan anvendes som objektivt mål for kronisk stress. Undersøgelsen blev baseret på data fra 359 deltagere (265 kvinder og 94 mænd) fra projektet Organisationsændringer, Stress og Helbred (OSH) iværksat i forbindelse med den kommunale strukturreform, der trådte i kraft 1.1.2007. Det er tidligere vist, at organisatoriske ændringer, herunder fusionering, kan forårsage helbredsmæssige konsekvenser for medarbejdere. Objektiv og selvrapporteret belastning samt fysiologiske ændringer blev målt prospektivt (i efterår 2006 og opfølgende i efterår 2008), og der udvikledes et samlet mål/index på baggrund af forskellige fysiologiske markører. Desuden blev undersøgelsen baseret på data fra interventionsstudiet CopeStress, en stressbehandlingsintervention af sygemeldte pga. arbejdsbetinget stress. Der blev målt fysiologiske markører før og efter behandling. Årsagen til ændring i projektets data og inddragelse af CopeStress data, var at beskrive både de fysiologiske reaktioner forårsaget af stress og rehabiliteringsfasen. Hovedhypotesen var at organisationsændringer som udtryk for arbejdsbetinget stress medfører fysiologiske stress reaktioner og stressbehandling reducerer disse reaktioner. Hovedresultater: De videnskabelige resultater viste, at personer der udsættes for stress eller behandles for stress muligvis ændrer sig fysiologisk således at de fysiologiske markører for stress ændres i såkaldt katabol retning ved stress og normaliseres ved effektiv behandling, men pga. problemer med studie-designet i både OSH og CopeStress er resultaterne uklare.. Samtidig kunne der ikke påvises en sammenhæng mellem ændringer i psykologiske symptomer på stress og de fysiologiske reaktioner, og da der er meget store individuelle forskelle på enkeltpersoners fysiologiske reaktioner må anvendeligheden af undersøgelsens resultater siges at være begrænsede på det individuelle plan, men til en hvis grad anvendelige på gruppeniveau. Centralt er dog at anvendelse af et samlet mål for fysiologisk belastning- allostatiske load- er et lovende mål for undersøgelse af stressudløste fysiologiske ændringer og dermed indikator for sygdomsrisiko i fremtidige undersøgelser af psykiske arbejdsbelastninger. Det er første gang et sådant mål er videnskabeligt afprøvet i Danmark.	1,3
Titel: Metoder til og modeller for effektiv vurdering af virksomhedsrettet tilbagevenden til arbejde (TTA) initiativer for sygemeldte med psykiske helbredsproblemer Ansøger: NFA	1,4

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Formål: 1. Hvorvidt en tværfaglig, koordineret indsats for tilbagevenden til arbejde (TTA) har positive effekter blandt borgere, der er langtidssygemeldt pga. af almindelige psykiske helbredsproblemer, såsom angst, depression og stress-relaterede lidelser. 2. Hvilke modeller og metoder, der kan bruges til en grundig og informativ evaluering af fremtidige, komplekse TTA- interventioner. Hypoteser: 1. Sygemeldte, der modtager interventionen, kommer hurtigere tilbage i arbejde end sygemeldte, der modtager almindelig sagsbehandling. 2. Sygemeldte, der modtager interventionen, har mindre sygefravær efterfølgende end sygemeldte, der modtager almindelig sagsbehandling. 3. Sygemeldte, der modtager interventionen, har en stærkere arbejdsmarkedstilknytning efterfølgende end sygemeldte, der modtager almindelig sagsbehandling. 4. Sygemeldte, der modtager interventionen, har mindre risiko for gensygemelding og ledighed i det efterfølgende år end sygemeldte, der modtager almindelig sagsbehandling. 5. Sygemeldte, der modtager interventionen, rapporterer efterfølgende større forbedringer i helbred og arbejdsevne end sygemeldte, der modtager almindelig sagsbehandling Hovedresultater: • Sygemeldte, der modtog interventionen, vendte langsommere tilbage til arbejde og havde mere sygefravær end sygemeldte, der modtog almindelig sagsbehandling. • Sygemeldte, der modtog interventionen, havde ikke mindre risiko for gensygemelding og ledighed, og havde ikke en stærkere arbejdsmarkedstilknytning efterfølgende end sygemeldte, der modtog almindelig sagsbehandling. • Der kunne ikke påvises en statistisk signifikant forbedring i arbejdsevne og helbred blandt sygemeldte, der modtog interventionen, sammenlignet med sygemeldte, der ikke modtog interventionen. Begge grupper fik det bedre i opfølgningstiden. • En del af forklaringen på de negative resultater kan muligvis findes i implementeringsproblemer, herunder bl.a. samarbejdsvanskeligheder mellem det rehabiliterende team og de kommunale sagsbehandlere, grundet i forskellige arbejdsparadigmer og målsætninger. Det er også muligt, at der i selve interventionen var elementer, der forsinkede TTA ved fx at motivere til jobskifte. • Der var store forskelle i implementeringen i de fire kommuner. Forskellige lokale barrierer og ressourcer, såsom betydelig fysisk afstand mellem deltagere og interventionsaktiviteterne, og mere eller mindre ledelsesmæssig opbakning til implementeringen, førte til at to af kommunerne var meget utilfredse med interventionen som helhed, mens de to andre kommuner var mere positive. Resultaterne #1, #2 og #3 står i modsætning til projektets hypoteser og var derfor uventede. Resultat #4 og #5 står ikke i direkte forhold til konkrete hypoteser, men det var forventet, at implementeringen ville have en betydning for effekten af intervention, og det var forventet, at der ville være forskelle i implementeringen de fire kommuner imellem. Nyhedsværdien i denne sammenhæng findes i identifikationen af konkrete elementer af implementeringen, der sandsynligvis påvirkede effekten, og af de barrierer og ressourcer, der havde betydning for implementeringens kvalitet.	
Titel: Risikoen for psykisk lidelse ved udsættelse for negative handlinger i arbejdslivet (MODENA)	5,8

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Ansøger: AMK Bispebjerg Formål MODENA-projektets overordnede formål var at belyse helbredskonsekvenser og arbejdsevne ved langvarig gentagen udsættelse for negative handlinger på arbejdspladsen (mobning). Projektets specifikke formål var at undersøge om mobning: 1. er forbundet med en forøget risiko for udvikling af depression og søvnforstyrrelser samt i givet fald: a. om en sådan sammenhæng kan antages at være kausal? b. om symptomerne er forbigående eller vedvarende c. om coping, personlighed og fysisk aktivitet er modificerende faktorer? 2. er relateret til udvikling af endokrin dysfunktion med nedsat HPA-akse aktivitet (mindsket reaktivitet (blunted reactivity) og forsinket restitution (delayed recovery)) 3. nedsætter arbejdsevnen og medfører øget sygefravær Hovedresultater Vi identificerede 187 nye tilfælde af depression, der opstod i løbet af undersøgelsesperioden hos medarbejdere uden depression ved første undersøgelse. Risikoen for depression blandt deltagere, som rapporterede mobning af og til var 2,2 (95 % CI 1, 1-4,2) gange højere end blandt personer, som ikke følte sig udsat for mobning. Blandt personer, som rapporterede mobning ofte forekom depression 9,6 (95 % CI, 3,4-27, 1) gange hyppigere. Med en 2-års incidens af depression på 2 % betyder det, at oplevelse af mobning på arbejdspladsen er en forløber for depression over en 1-årig periode blandt 2 af 100 personer, der er mobbet af og til og hos 10 af 100 personer, der ofte føler sig mobbet. Derimod fandt vi ingen øget risiko for udvikling af depression, hvis man var ansat i et afsnit eller en afdeling, hvor mange kolleger var vidne til mobning i sammenligning med ansættelse i et afsnit eller en afdeling, hvor ingen var vidne til mobning. Søvnproblemer var kraftigt relateret til mobning og sammenhængen blev modificeret af fysisk aktivitet således, at medarbejdere, der er fysisk aktive i deres fritid i mindre grad har søvnproblemer i relation til mobning end fysisk inaktive. Rapportering af udsættelse for negative handlinger i arbejdslivet var relateret til senere forekomst af depression, men overhyppigheden forsvandt, når der blev taget højde for depressive symptomer ved undersøgelsens start. Der kan være tale om en overjustering, da disse symptomer kan have været under udvikling inden spørgeskemabesvarelsen, hvor der blev spurgt til udsættelse for negative handlinger indenfor de sidste seks måneder. Rapportering af mobning var i foreløbige analyser relateret til en række personlighedsforhold, nemlig ringere følelse af sammenhæng i livet (Sense Of Coherence, SOC), og neuroticisme. Rapportering om personlighed blev ikke entydigt påvirket ved skift af mobningsstatus (skift fra ikke-mobbet til mobbet og omvendt) I særskilte analyser så vi på risikoen for depression i 3. undersøgelsesrunde blandt medarbejdere, som oplevede sig mobbet ved både første og anden runde og blandt medarbejdere, som ikke oplevede sig mobbet i første, men i anden runde. Risikoen for depression var kun forhøjet hos førstnævnte (mobning i både første og anden runde) (OR 6,6, 95 % CI 2,4-18,1). Dette resultat kan enten opfattes som udtryk for, at der ligger en fælles faktor bag rapportering af mobning og risiko for udvikling af depression - en personlighedsfaktor for eksempel - eller	

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
for, at mobbeprocessen skal stå på i lang tid, før risikoen for depression forøges. Der fandtes ingen ændringer i koncentrationen af kortisol i spytkrøver morgen (ca. en halv time efter opvågning) eller aften blandt deltagere, som gennem undersøgelsesforløbet skiftede status fra ingen mobning til oplevelse af mobning på arbejdspladsen. Det samme var tilfældet blandt deltagere, som rapporterede, at de ikke længere var udsat for mobning på deres arbejde 2 år senere. Der fandtes således ingen sammenhæng mellem mobning i arbejdslivet og ændring i spytkortisolkoncentrationen, når man måler kortisol 2 gange i døgnet. Ved den stressfysiologiske undersøgelse baseret på Åstrands cykeltest fandtes ikke ændret kortisolrespons blandt medarbejdere, der rapporterede mobning i forhold til medarbejdere, der ikke rapporterede mobning. Undersøgelsen tyder således ikke på, at mobning på arbejdspladsen påvirker HPA-aksens aktivitet målt ved spytkortisol under lav fysisk aktivitet. Ved en særskilt undersøgelse af, hvorledes selvrapporteret helbred og depressive symptomer udvikler sig hos personer, der rapporterer arbejdspladsrelateret mobning, fandtes et markant fald i sygefravær og søvnproblemer blandt mobbede. Således faldt forekomsten til baggrundsniveauet efter 4 år. Derimod var der vedvarende gennem en 4-års periode en betydelig overhyppighed af dårligt selvrapporteret helbred og i nogen grad af depressive symptomer og depression. Selvrapporteret helbred og depressive symptomer er således stærkt associeret med rapportering af arbejdspladsmobning og tenderer til i et vist omfang at vare ved gennem en 4-årsperiode.	
Titel: Sammenhænge mellem produktivitet og psykisk arbejdsmiljø (SaPPA) Ansøger: DTU Formål Nykredit har i perioden 2008 til 2012 deltaget i et forskningsprojekt i samarbejde med DTU, CBS og NFA. Projektets formål har været at undersøge sammenhænge mellem produktivitet og psykisk arbejdsmiljø i Nykredits privatkundecentre (i daglig tale SaPPA-projektet). Hovedresultater Det kan overordnet konkluderes, at der er en stærk og signifikant statistisk sammenhæng mellem psykisk arbejdsmiljø og rentabilitet. Tværsnitsanalyserne viser, at horisontal social kapital, vertikal social kapital, trivsel og lederskab var positivt korreleret med rentabilitet i alle år. Korrelationen er betydelig, for eksempel giver en forbedring i trivsel i 2010 på et point f.eks. fra "Delvist" til "I høj grad" en forbedring af rentabilitet (A/L) på 35 % – ganske voldsomt. Forløbsanalyserne, som undersøger om supervariablene det ene år forudsiger rentabilitet året efter, giver ikke noget entydigt resultat for alle tre år. Dette tilskrives de årlige skift i virksomhedens strategi og tilhørende ændringer i bonusmål. De kvalitative undersøgelser viser, at centerdirektøren har afgørende indflydelse på centrets rentabilitet, horisontal- og vertikal social kapital og trivsel. Centerdirektøren har mulighed for at bestemme, hvordan arbejde og processer udføres samt sætte de sociale rammer. Det er centerdirektørens ledelsesstil, der skaber forskelle i rentabilitet mellem centrene. Relationen mellem ledelsesstil og rentabilitet formidles via de tre øvrige supervariable (horisontal social kapital, vertikal social kapital og trivsel) I de udvalgte centre er der identificeret to ledelsesekstremere: Transaktionsledelse og transformationsledelse. Analysen viser, at den bedste performance opnås ved at veksle mellem transformations- og transaktionsledelse samtidig med, at der i centret er ledelsesmæssig fokus på både struktur	3,2

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
og omsorg. Det ledelsesmæssige fokus på struktur og omsorg behøver ikke at blive udfoldet af centerdirektøren alene, men kan udmærket deles mellem centerdirektør og souschef. Selvom centerdirektørerne selv kan vælge ledelsesstil, er der et pres mod transaktionsledelse og fokus på output fra Nykredits ledelsessystem, KPI'er og bonussystemet. Det er alene resultaterne der tæller. Til trods for dette pres, viser projektet at der er betydelig variation i psykisk arbejdsmiljø mellem centrene som korrelerer med rentabilitet. Forløbsanalyserne viser ikke entydigt, om godt psykisk arbejdsmiljø er årsagen til høj rentabilitet, men de kvalitative undersøgelser giver en lang række eksempler på, at positive ændringer i psykisk arbejdsmiljø har været efterfulgt af forbedringer af rentabilitet, og det konkluderes derfor, at godt psykisk arbejdsmiljø leder til god performance.	
Titel: Hvad betyder tidlig tilbagetrækning for hjertesygdom og depression? Ansøger: AMK Bispebjerg Formål Det var projektets formål at undersøge, hvorvidt aldersbetinget tilbagetrækning for arbejdsmarkedet har betydning for risiko for hjertesygdom og depression. Udenlandske studier af høj kvalitet har peget på helbredsforbedrende effekter af pensionering. Baseret på denne forskning dannedes hypotesen, at fraværet af arbejdsrelateret stress ville medføre helbreds-mæssige forbedringer, hvilket ville komme til udtryk ved en reduktion af sygdomstilfælde efter pensioneringen. Det var således yderligere en hypotese at de helbredsforbedrende effekter ville afhænge af arbejdsmiljøet før pensioneringen. Hovedresultater Resultaterne fra projektet peger på, at pensionering ikke har helbredsforbedrende effekter, når lægeordineret medicin eller hospitalsbehandling bruges som udfald. Dette tyder på, at arbejde i en høj alder ikke nødvendigvis er sygdomsfremkaldende for raske personer. Overordnet set fandtes ikke overbevisende sammenhænge imellem pensionering og ændret risiko for sygdom. Hypoteserne, der blev formuleret i tråd med eksisterende viden ved projektstart, blev derfor ikke bekræftet. Selvom dette umiddelbart var overraskende, har samtidige udenlandske studier vist resultater, der er i tråd med fundene fra dette projekt. Dermed er der tale om en tidsmæssig udvikling i resultater over de seneste 3-5 år og resultaterne og dette projekt er dermed ikke alene om at stå i modsætning til tidligere studier.	1,8
Titel: Model til forebyggende Virksomhedsstrategier i SMV'er (FV-Modellen) Ansøger: DTU Formål Mange små og mellemstore virksomheder (SMV'er) oplever i disse år udfordringer, der knytter sig til det psykiske arbejdsmiljø. Virksomheder, der beskæftiger sig med eksempelvis industriel service, reparation og vedligehold kommer ud for, at deres medarbejdere bliver belastet af forhold som højt arbejds-pres, kundeservice og kommunikation med mere. Små og mellemstore informations- og kommunikations-teknologi-virksomheder (IKT), og særligt IT konsulentvirksomheder, står også over for en række udfordringer med det psykiske arbejdsmiljø. Det er især høje krav i arbejdet, dårlig planlægning, skarpe deadlines og projektledelse, der udgør de væsentligste problemer. Begge virksomhedsgrupper peger på,	2,1

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
at udfordringerne kan lede til arbejdsrelateret stress, øget sygefravær, nedsat produktivitet med mere. Ændringerne i Arbejds miljøloven i oktober 2010 lægger op til, at virksomhederne kan indføre nye måder at drive den daglige ledelse og organisering af arbejdet, herunder arbejds miljøarbejdet. Det har åbnet nye muligheder for, at virksomhederne kan integrere hensynet til det psykiske arbejdsmiljø i det daglige arbejde, og at organiseringen passer til den enkelte virksomheds behov og organisatoriske design. Mange SMV'er har adgang til virkemidler, så de kan udvikle og gennemføre forebyggende strategier i forhold til det psykiske arbejdsmiljø. Men de mangler procesværktøjer til stresshåndtering og står usikre overfor opgaven. Typisk har virksomhederne heller ikke adgang til interne ressourcepersoner, der kan drive, forankre og skabe synlighed i forbindelse med forandringerne. Formålet med udviklingsprojektet var: at designe og afprøve en model (FV-modellen) til at udvikle forebyggende virksomhedsstrategier. Projektet har haft til formål at besvare følgende spørgsmål: 1. Hvilke arbejdsmæssige og ledelsesmæssige forhold er nødvendige for at SMV'er bliver i stand til at gennemføre en kollektiv proces, hvor virksomhederne selv udvikler, gennemfører og forankrer nye forebyggende strategier og indsatser, der skal forbedre det psykiske arbejdsmiljø? Derudover er der blevet formuleret en række forskningsspørgsmål i forbindelse med udarbejdelsen af konference papirer og tidskriftsartikler. Hovedresultater: Et af resultaterne handler om justeringerne af den testede model - hvilket også var formålet: Virksomhedernes anvendelse af modellen og forskerteamets bearbejdning af data gav anledning til en række input og justeringer til PoWRS modellen: • "Dem og os" - o Skal afstemningerne i forbindelse med "multi-voting" være anonyme? Hvis man tillader det, hvad mister processen så ved det? Og skal alle deltage ved afstemningen eller skal lederne og medarbejderne afgive deres stemmer hver for sig? • Visuelle værktøjer og let forståelige - o Grundet de mange forskellige baggrunde og faglige forudsætninger, så blev det tydeligt at der er brug for visuelle værktøjer, der er let forståelige, til at forklare processen og de konkrete aktiviteter. Nogle af disse er blevet udviklet undervejs og ligger på www.videnogstress.dk • Brug for ekstern sparringspartner, men ikke konsulent - Ledelsessupport - o Undervejs i projektet fik vi mulighed for at indgå et samarbejde med "Lederne" om ledelsesrådgivning til afdelings og/eller virksomhedslederne. Vel vidende at "Ledernes" medlemmer står med tilsvarende udfordringer og gerne vil ændre på de forhold som udfordrer i hverdagen, så valgte man at stille 4 rådgivere til rådighed fra oktober til januar 2013. To af de fire projektledere i virksomhederne valgte at bruge tilbuddet aktivt, hvor de andre to først kontaktede Lederne ved projektets afslutning. Både fra Lederne og brugernes side har det givet mening at have en uvildig sparringspartner i et forløb som dette og forskerteamet har derfor planer om at integrere dette forhold i den videre modeltilpasning. Erkendelserne har betydet at der er blevet arbejdet videre med modellens konkrete indhold og udarbejdet en række mindre værktøjer som virksomhederne kan bruge i deres proces. I relation til andre forskningsresultater, så bidrager vores arbejde med input til interventioner i SMV'er, hvilke muligheder det skaber for dem men også hvilke vanskeligheder de oplever. Ligeledes har vi vist at det er muligt at gennemføre interventioner i SMV'er ved brug af egne in-house res-	

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
sourcer og viden i form af medarbejdere som tovholdere på processen fremfor brug af eksterne konsulenter. Af uventede resultater vil vi især pege på betydningen af parløbet mellem første-linje lederen og topledere, hvis disse ikke er den samme person. Interventionerne har størst mulighed for at lykkes hvis de går i "samme takt".	
I alt for 'psykisk arbejdsmiljø'	15,6
TEMA: Ulykkesforebyggelse	
Titel: Maskulinitet og Arbejdsulykker (efterfølgende omdøbt til MARS - Mænd, Arbejdsulykker og Sikkerhed) Ansøger: AAU Formål Projektets hovedformål har været at undersøge sammenhængen mellem maskulinitet, sikkerhed og arbejdsulykker - dvs. hvordan måden at være mand på indvirker på arbejdsulykker og sikkerhed. Det empiriske udgangspunkt har været mænd ansat i brand- og redningsvæsenet samt slagteri-arbejdere. Der er tale om mandedominerede brancher med en høj incidens af arbejdsulykker. Hovedformålet er konkretiseret påfølgende måde: 1) At undersøge betydningen af mænds kønsidentitet (i projektet omtalt som maskulinitet) for deres holdninger til sikkerhed, deres sikkerhedsadfærd og deres risiko for at komme ud for en arbejdsulykke; 2) At undersøge om betydningen af maskulinitet varierer på tværs af to brancher med meget forskelligt arbejdsmiljø og forskellige maskulinitetsidealer; 3) På baggrund af projektets resultater at udvikle et idekatalog, der opstiller forslag til, hvordan betydningen af maskulinitet kan tænkes ind i fremtidige arbejdsmiljøtiltag. Projektets hypotese var, at mænd med traditionelle maskulinitetsopfattelser ville være mere tilbøjelige til at overtræde sikkerhedsreglementet, have mere usikker adfærd og derfor komme ud for flere arbejdsulykker. Ph.d.-afhandlingens hovedformål har været at undersøge forholdet mellem mænds maskulinitetspraksis og deres sikkerhedspraksis belyst gennem kvalitativt feltarbejde og interviews blandt ambulancereddere på to Falck-stationer. Undersøgelsen har været fokuseret på følgende fire hovedspørgsmål: 1) Hvordan er idealer og forestillinger om sikkerhed og maskulinitet forankret i arbejdspladskulturen blandt ambulanceredderne? 2) Hvordan praktiseres sikkerhed i det daglige arbejde blandt mandlige ambulancereddere? 3) Hvordan håndterer mandlige ambulancereddere ambulancearbejdets psykosociale og emotionelle arbejdsmiljøbelastninger? 4) Hvilken sammenhæng er der mellem mandlige ambulanceredderes sikkerhedspraksis og deres kønspraksis? Hovedresultater Projektet viser helt grundlæggende, at køn og maskulinitet er en relevant kategori til at forstå arbejdsulykker og sikkerhedsadfærd. Forskelle i maskulinitetsidealer er både associeret med forskelle i holdninger til sikkerhed og sikkerhedsadfærd, ligesom analyserne viser en svagt signifikant sammenhæng mellem maskulinitetsidealer, og det at optræde i Arbejdstilsynets ulykkesregister. Analyserne peger på, at det formentlig er fordi mænd med de mest traditionelle maskulinitetsidealer undlader at anmelde de ulykker, de kommer ud for, at de optræder mindre hyppigt i AT's ulykkesregister. Ph.d.-projektet viser endvidere, hvordan der for øjeblikket er et opbrud i de traditionelle maskulinitetsidealer blandt Falckredderne.	4,0

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
For selvom redderne stadig i en vis udstrækning trækker på konventionelle maskulinitetsidealer, er der samtidig en række situationer, hvor de gør op med disse idealer og skaber en ny maskulinitets- og sikkerhedspraksis, hvor f.eks. anerkendelse af fysisk og følelsesmæssig sårbarhed samt kollegial omsorg er blevet en mere integreret del af ambulanceredderens køns- og arbejdsidentitet. Koblingen mellem køn, arbejdsulykker og sikkerhed er ikke tidligere blevet tematiseret direkte hverken i Danmark eller i international sammenhæng, og derfor er nyhedsværdien af projektets resultater stor. Der er dog fundet ansatser til lignende resultater i andre studier, hvor sammenhængen er blevet analyseret mere indirekte. Resultaterne kan forholdsvis enkelt tænkes sammen med den eksisterende forskning omkring sikkerhedskultur, hvor dette projekts pointe er, at der i alle kulturer er elementer, som er forbundet til køn (og i dette tilfælde maskulinitet), og hvor dette element bør tænkes ind i forståelsen af arbejdspladskulturen. De fleste af projektets hypoteser er blevet bekræftet, selvom projektet også peger på de mange situationer, hvor der ikke er nogen modsætning mellem maskulinitet og sikkerhed. Det har dog været delvist overraskende, at de mere traditionelle maskulinitetsidealer har så ringe udbredelse både i de to udvalgte brancher og blandt mændene i fokusgrupperne.	
Titel: Sikkert arbejde for unge (SAFU) Ansøger: NFA Formål Det overordnede formål med projektet er at etablere viden om baggrunden for unges overhyppighed af arbejdsulykker. Selv om unge har en markant overhyppighed af arbejdsulykker, set i forhold til andre aldersgrupper, er baggrunden herfor ikke helt klart. Er de unge blot mere uerfarne og uforsigtige, eller er de udsat for andre risici end deres ældre kolleger? Det er de overordnede spørgsmål, som besvares i rapporten. Mere konkret, så er der i projektet undersøgt følgende tre forskningsspørgsmål: 1. Er unge i deres arbejde udsat for en større risiko end deres ældre kolleger? 2. Kan unges øgede risiko for arbejdsulykker forklares med, at de er mere uerfarne og risikovillige, end deres ældre kolleger? 3. Hvilke forhold i unges arbejde bidrager til, eller er en barriere for, at unge arbejdstagere udvikler en hensigtsmæssig og sikker risikoadfærd? Disse spørgsmål besvares på tværs af de tre udvalgte brancher, nemlig industri, social og sundhedsområdet samt detailhandlen, der repræsenterer tre forskellige arbejdspladskulturer: Metal industri, som hovedsageligt beskæftiger mænd, der bearbejder metaller; Social og sundhedsområdet, som primært beskæftiger kvinder, der arbejder med mennesker; samt detailhandlen, som beskæftiger både mænd og kvinder, og som er præget af salg og service i relation til kunder. Hovedresultater 1. Differentiering: Projektet har skabt ny viden om unge som gruppe, og projektet viser, at der er behov for en differentiering af kategorien 'unge'. I projektet peges der således på, at ungdom som målgruppe i arbejdsmiljøarbejdet appellerer til en række kulturelt indforståede forestillinger om ungdom og risiko, som har betydning for udformningen af indsatser til forbedring af unges arbejdsmiljø. Vi peger på, at disse forestillinger ofte har den effekt, at unge ses som en homogen gruppe (alle mellem 18-24 år), samt at fokus på unges arbejdsbetingelser ofte fortoner sig i forebyggel-	2,6

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
sesarbejdet til fordel for en overfokusering på den enkelte unges adfærd og mangler. I projektet vises at unge er en meget heterogen gruppe. Projektet har foreslået en kategorisering af unge, der tager udgangspunkt i denne heterogenitet, og blandt andet inddrager deres baggrund og betingelser på arbejdsmarkedet. 2. Sikkerhedsintroduktion: Projektet viser at introduktion, træning og løbende opfølgning gives på forskellige måder i de tre undersøgte brancher. I detailhandlen introducerer den ene unge den anden, som en slags sidemandsoplæring. Dette giver en særlig udfordring for at give passende oplæring og introduktion til unge i denne branche, herunder ikke mindst opfølgning på dette. 3. Deltidsarbejde: Via spørgeskemadata blev deltidsarbejdet undersøgt. Deltidsarbejdet som ungdomsfænomen er i særlig grad forbundet med gruppen af 18-24-årige i detailhandlen. Dette gælder ikke for metalindustrien samt SoSu-området. Inden for metalindustrien forekommer deltidsarbejdet ikke, og for SoSu er andelen af deltid den samme for unge som ældre medarbejdere. 4. Fremtidsperspektiver: Unges fremtidsperspektiver i arbejdet er meget forskellige. 'Sabbatår', ungarbejdere og 'arbejdende studerende' har generelt et kort perspektiv i branchen, fordi de er under uddannelse. Det betyder, at denne gruppe unge ofte betragter eventuelle belastninger og risici som midlertidige, og derfor ikke noget de nødvendigvis vil involvere sig i at forandre. 'Faglærte unge' samt 'elever og lærlinge' har et længere tidsperspektiv i det pågældende arbejde. For denne gruppe unge har sikkerhed, som en integreret del af det at mestre faget, langt større betydning, end det har for ungarbejdere og studerende. Det anbefales, at der arbejdes med, hvordan unge med kortere perspektiv i arbejdet kan engageres og involveres bedre i arbejdet, sådan at de i højere grad bliver omfattet af arbejdspladsens sikkerhedsarbejde. 5. Risikoeksponering: Unges position som nederst i hierarkiet betyder, at de tilbydes arbejde uden for normal arbejdstid eller arbejde med mere fysisk udfordrende opgaver. I detailhandlen viser vores data, at unge i højere grad arbejder på tidspunkter, hvor der er mange kunder og dermed højere arbejdstempo. Sidstnævnte kan bidrage til, at de unge 18-24-årige har en øget risiko for at komme ud for en arbejdsulykke. Det anbefales derfor at have større fokus på det arbejde, som de unge udfører, og i mindre grad at se de unge som en risiko i sig selv.	
I alt for 'ulykker'	6,6
Tema: Muskel- og skeletbesvær	
Titel: Giver fysisk krævende arbejde tegn på nedslidning hos midaldrende danskere? Ansøger: AMK Køge Formål: Formålet med projektet var at undersøge hvilken indflydelse fysisk krævende arbejde har på nedslidning blandt midaldrende danskere. Hypotesen var at et fysisk krævende arbejdsliv fører til fysisk nedslidning, et begreb der i Danmark bruges om den funktionsnedsættelse, der ses tidligere og i	1,7

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
højere grad hos nogle arbejdstagere end hos andre på samme alder. Da det i en artikel om begrebet nedslidning blev klart, at der ikke fandtes en fast definition på nedslidning, blev formålet ændret til i højere grad at undersøge hvordan et fysisk krævende arbejdsliv påvirker funktionsevnen hos midaldrende danskere. Den nævnte artikel er en dansk sproget peer-reviewed artikel offentliggjort i Tidsskrift for forskning i sygdom og samfund og indgår ikke i Ph.d. afhandlingen men danner baggrund for ændring i formål og metode. Hovedresultater: Projektet viste, at blandt midaldrende mænd gav et fysisk krævende arbejdsliv lidt bedre håndgrebsstyrke og lidt dårligere præstation ved rejse-sætte sig test. Blandt kvinder fandt vi en lidt dårligere balanceevne blandt de kvinder, der havde haft et fysisk krævende arbejdsliv. Imidlertid var resultaterne ikke konsistente og effekten af arbejds påvirkninger var overraskende lav. Det viste sig også at "nedslidningseffekten" ikke er en lineær effekt, og at det ser ud til, at vi i analyserne kan se tegn på at nogle midaldrende mænd klarer det fysisk arbejde godt og dermed bliver på arbejdsmarkedet forholdsvis længe. Der er få forskningsresultater at sammenligne med, og dem der er til stede, er enten fra en ældre gruppe af mennesker, eller med andet forskningsfokus. Generelt er der flere studier der viser, at fysisk krævende arbejde kan betyde fald i funktionsevnen, men tidligere studier er små og af vekslende videnskabelig karakter og ikke umiddelbart sammenlignelige med det aktuelle.	
Tema: Virkemidler i arbejdsmiljøet	
Titel: Longitudinelt risikovurderingsværktøj for sygefravær, arbejdsløshed, tilbagevenden til arbejde og førtidig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet Ansøger: KU Formål Projektet havde til formål at udvikle et profiling-værktøj til risikovurdering af langvarigt sygefravær, førtidig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, arbejdsløshed og tilbagevenden til arbejde. Risikovurderingen bygger på forløbsanalyse af oplysninger om sociale ydelsesudbetalinger, sygefravær, og arbejdsmarkedsforhold. Udviklingen af værktøjet har indeholdt de følgende trin: (i) udviklingen af et nyt register, RSS, som er en videreudvikling af DREAM-registeret, (ii) implementering af statistiske modeller for forløbsanalyse ('multi-state modeller'), (iii) udvikling af simple grafiske fremstilling af typiske forløb, f.eks. overgange fra arbejde til langtidssygefravær, (iv) implementering og sammenligning af forskellige metoder til risikovurdering (prædiktion) af skift mellem sociale ydelser, (iv) udvikling af et edb-program som, med udgangspunkt i baggrundsoplysninger og information om tidligere sygefravær, kan estimere risiko for forskellige outcomes som f.eks. længerevarende sygefravær og udstødelse fra arbejdsmarkedet. Hovedresultater Projektets resultater er et nyt veldokumenteret register, som er gjort tilgængeligt for alle interesserede, tre internationale peer-reviewede artikler (alle open access), og et profiling værktøj som kan bruges til at konstruere risikoprofiler for langtidssygemeldte. Der er ingen tvivl om at multi-state-	2,4

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
modeller på sigt vil blive et meget vigtigt redskab i sygefraværfsforskningen.	
Titel: Arbejdsmiljøhensyn i projektering og planlægning: Udvikling af en ny designpraksis Ansøger: DTU Formål Projektets formål var at udvikle og afprøve metoder og fremgangsmåder til at udvikle en ny dialogbaseret designpraksis hos arkitekter og rådgivende ingeniører, som er i stand til at inddrage arbejdsmiljøhensyn og brugere tidligt. Projektet ville forsøge at finde svar på følgende spørgsmål: 1. Hvordan kan arbejdsmiljørådgivere og brugere inddrages tidligt i designprocessen således at arbejdsmiljøhensyn og brugerorientering bliver en integreret del af ny teknologi, projektering og planlægning? 2. Hvilke fremgangsmåder og metoder kan arbejdsmiljørådgivere bruge til at understøtte udvikling og forankring af en ny designpraksis hos arkitekter, rådgivende ingeniører og andre designprofessioner? Projektets grundlæggende hypotese var at en målrettet intervention med nye metoder og deltagelse af arbejdsmiljørådgiver i et arkitektfirma og hos en rådgivende ingeniør kunne føre til en forandring af designpraksis, der ville muliggøre og fremme inddragelse af arbejdsmiljøhensyn og brugere tidligt i designprocessen. I praksis viste det sig ikke muligt at undersøge denne hypotese Hovedresultater Projektets resultater kan sammenfattes i følgende hovedpunkter: - Det er bygherren, der sætter rammerne for brugerinvolvering og inddragelse af arbejdsmiljøhensyn. Arkitekter og rådgivende ingeniører foreslår det sjældent på eget initiativ. Interne arbejdsmiljørådgivere hos rådgivende ingeniører har det svært med at "sælge" arbejdsmiljøhensyn i designprojekter, fordi de rådgivende ingeniører som oftest har aftalt rammerne for projektet, hvis eller når arbejdsmiljørådgiverne bliver involveret. Når arbejdsmiljørådgiverne involveres er det som oftest i forhold til arbejdsmiljøkoordinering i projektering og udførelse, dvs. arbejdsmiljøet for de håndværkere m.fl., som bygger projektet. Det er derfor vanskeligt at forandre den nuværende designpraksis hos arkitekter og ingeniører. Det kræver en målrettet efterspørgsel fra bygherrerne. Internt hos arkitekter og rådgivende ingeniører er der behov for forandringsagenter, der kan arbejde med at fremme en mere dialogorienteret designpraksis. Arbejdsmiljøprofessionelle kunne påtage sig denne rolle. - Designprocessen fortsætter efter at et byggeprojekt er færdigt men uden designernes deltagelse. Bygherren bliver ikke tilstrækkeligt forberedt på at tage det nye byggeri i brug, herunder hvilke muligheder der er for fleksibilitet. Der mangler en mere organiseret overtagelse af et nyt byggeri, hvor designerne stadig er involveret. Brugerinvolvering i designfasen garanterer ikke i sig selv et godt arbejdsmiljøresultat, fordi der ofte sker ibrugtagning af det nye på andre måder end intenderet af arkitekter og ingeniører. Især det psykosociale arbejdsmiljø er meget afhængigt af hvordan bygherrens organisation indgår i designprocessen og hvordan det nye byggeri bliver taget i brug. Arkitekter og rådgivende ingeniører får meget sjældent mulighed for at vende tilbage til deres designprodukt med henblik på at evaluere dets funktion og de arbejdsmiljømæssige forhold. Derved sker der ringe læring, som kunne have bidraget til en ændret designpraksis. - En designproces hos industrielle bygherrer finder ofte sted i komplekse projektorganisationer med mange involverede aktører, herunder især arki-	3,8

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
tekter, ingeniører, maskin- og udstyrsleverandører. Det har afgørende betydning om projektlederen anerkender og aktivt arbejder for, at brugere og arbejdsmiljøprofessionelle skal involveres tidligt i designprocessen. Designprocessen har en iterativ karakter og kan anskues som en konfigureringsproces af teknologi, organisation, marked og fysiske rammer. Arbejdsmiljørådgivere, såvel interne som eksterne konsulenter, må nødvendigvis have god indsigt i, hvordan sådanne designprocesser forløber og hvordan dynamik og "sprog" er i projektorganisationen. Dette er en forudsætning for at kunne påvirke og gå ind i processen med et bruger- og arbejdsmiljøperspektiv. - Der skal være en tæt forbindelse mellem brugerinvolverende aktiviteter og de rette designere i projektorganisationen. Hvis ikke der er commitment til brugerinvolvering vil resultaterne fra brugerinvolverende aktiviteter have svært ved at slå igennem i designprocessen, som ofte har primært fokus på teknik, økonomi og tidsmæssige rammer. En veltilrettelagt brugerinvolvering kan resultere i vigtige input til designprocessen, som er med til at sikre at udstyr, anlæg og fysiske rammer bliver designet rigtigt i første forsøg. Medarbejderne har en indsigt i arbejdsprocesser og daglige arbejdsrutiner, som designerne ikke har. Ved brug af velvalgte metoder kan deres viden og erfaringer bringes i et frugtbart samspil med designerens viden.	
Titel: Reduktion af stress og sygefravær blandt patienter med arbejdsrelaterede belastnings- og tilpasningsreaktioner henvist til arbejdsmedicinsk klinik Ansøger: AMK Herning Formål Projektets formål har været at evaluere effekten af en intervention rettet mod sygemeldte patienter med arbejdsrelaterede belastnings- eller tilpasningsreaktioner og deres arbejdspladser. Patienterne er henviste til arbejdsmedicinsk klinik i Herning. Behandlingseffekt blev vurderet i forhold til flere udfaldsvariable. Da hovedhypotesen har været, at interventionen ville medføre reduceret selvoplevet stress og bedret mentalt helbred, sammenlignet med en kontrolgruppe, har de primære udfaldsvariable været mål for selvoplevet stress og mentalt helbred. Som sekundære mål for behandlingseffekt er anvendt mål for kognitive funktioner, søvnkvalitet og sygefraværslængde. Der var også en hypotese om, at interventionen ville medføre positive ændringer af disse mål sammenlignet med en kontrolgruppe. Hovedresultater Hovedresultatet af projektet er, at den afprøvede intervention medfører en hurtigere reduktion af selvoplevet stress og en hurtigere bedring af det mentale helbred sammenlignet med en kontrolgruppe blandt patienter med arbejdsrelateret belastnings- og tilpasningsreaktioner. Dette ses ved signifikante forskelle mellem grupperne efter 4 måneder, hvor interventionsgruppen oplevede mindre stress og bedre mentalt helbred. 10 måneder efter baseline er der ikke længere forskel mellem grupperne, hvilket ikke er uventet for denne diagnostiske gruppe. Der fandtes ingen behandlingseffekt, hvad angår de sekundære mål, hvorfor hypoteserne om disse ikke kunne bekræftes. Den manglende behandlingseffekt vedrørende sygefraværslængde afspejler resultaterne fra tidligere forskning. Projektets resultater styrker det generelle billede i litteraturen, at en kognitivt terapeutisk indsats kan have en moderat gavnlig effekt hvad angår reduktion af stress, og synes samtidig at bekræfte, at tilbagevenden til arbejdet er en kompliceret proces, som påvirkes af mere og andet end den mentale helbredstilstand.	1,2

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
I alt for 'virkemidler'	7,4
Tema: Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv	
Titel: Psykisk arbejdsmiljø mellem selvledelse og standardisering (PASS) Ansøger: RUC Formål Projektet baserede sig på en antagelse om, at den samtidige udvikling af standardisering og selvledelse påvirker det psykiske arbejdsmiljø i væsentlig grad. Projektets formål er derfor: at undersøge, hvordan selvledelse og standardisering kan gennemføres, således at det bidrager til at forbedre det psykiske arbejdsmiljø. Projektet vil således: • Undersøge hvordan selvledelse og standardisering udmøntes og spiller sammen, og hvordan dette påvirker det psykiske arbejdsmiljø. • Udvikle viden og begreber om hvordan standardisering og selvledelse kan føre til et godt arbejdsmiljø. Hovedresultater Projektet har undersøgt udviklingstræk i fire meget forskellige sektorer, og de fleste af projektets resultater er knyttet til en af de sektorer, der indgår i projektet. Hensigten med at inddrage fire så forskellige sektorer i projektet var at skabe mulighed for, at der kunne fremhæves nogle udviklings-træk, problemstillinger og forbedringsmuligheder for det psykiske arbejdsmiljø, på tværs af de fire sektorer. Her vil først blive præsenteret de tværgående perspektiver; herefter vil der blive præsenteret resultater på sektorniveau, hvor projektets primære resultater er udviklet. Projektet fandt, at standardiseringsteknologier på tværs af sektorer påvirker fire parametre i det psykiske arbejdsmiljø: krav i arbejdet, autonomi, faglighed og mening. Projektet viser, at standardiseringens virkning på disse fire parametre langt fra er entydig. Standardiseringen kan både påvirke parametrene positivt og negativt. Projektet påviser således, hvilke aspekter af standardiseringen, der kan forringe det psykiske arbejdsmiljø, og hvilke aspekter der potentielt kan bidrage til at forbedre det psykiske arbejdsmiljø. Projektet viser endvidere, at en given standardiseringsteknologi kan have meget forskelligartede konsekvenser for det psykiske arbejdsmiljø, afhængig af hvorledes teknologien 'oversættes' af den enkelte arbejdsplads. Der er derfor store muligheder for lokalt at tilpasse standardiseringen med hensyntagen til det psykiske arbejdsmiljø. Dette står i modsætning til forskning, der udelukkende fokuserer på standardisering som per se negativt. Projektet viser endvidere, at formel selvledelse kan være uden nogen reel autonomi, hvis arbejdet udføres i overensstemmelse med restriktive standarder. På den anden side finder projektet også, at selvledende teams har behov for at det indbyrdes samarbejde i teamet underlægges visse standarder for at undgå, at der spildes store ressourcer på at koordinere det daglige arbejde. Dette står i modsætning til forskning, der fremstiller sammenhængen mellem autonomi og psykisk arbejdsmiljø som en entydig positiv relation. Nedenfor præsenteres projektets resultater, som relaterer sig til sektorniveauet: <i>1. Den finansielle sektor (primært fokus på bankrådgivere)</i> Standardisering spiller en stor rolle i bankrådgivernes arbejde. I forbindelse med finanskrisen er der kommet øget fokus på bankernes håndtering af kunder og på bankrådgivernes faglighed, og mindre fokus på salg. Samtidig reguleres håndtering af kunder gennem indførelse af it-bårne standar-	3,9

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
der, hvilket fører til at samarbejdet med kollegerne bliver meget begrænset. Rådgiverne befinder sig ofte i et krydspres mellem forventninger om at overholde standarder og samtidige forventninger om at være fleksible i forhold til kundernes behov. <i>2. It-sektoren (primært fokus på it-udviklere)</i> I sektoren er der sket et skred i udvikling af it-udvikleres faglighed - fra specialister til i højere grad at være generalister, som mestrer it-udvikling på baggrund af standardiserede rammemoduler. I de to casestudier var arbejdet påvirket af brugen af serum-projektstyring (en 'agil'-styringsmodel), som er en præcis standard for arbejdet, som samtidig promoverer selvledelse - både i teams og individuelt. De to casestudier viser, at serum-projektstyringsmetoden kan have helt forskellig betydning for det psykiske arbejdsmiljø afhængigt af den konkrete brug (oversættelse) på virksomheden. <i>3. Uddannelsessektoren (primært fokus på gymnasielærere)</i> Uddannelsesområdet har været ramt af en række reformer, som i flere tilfælde har til formål at give lærerne en 'bredere' faglighed - fra at være knyttet til det specifikke fag, til at være en fleksibel og samarbejdende lærer, som er orienteret mod 'organisationen som helhed'. Organisering af lærernes arbejde i selvstyrende teams er en del af denne udvikling. Studierne på gymnasieskolerne viser, at brugen af selvstyrende teams ikke nødvendigvis fører til større frihed og øget selvledelse for den enkelte lærer, men at teamorganiseringen ofte følges af lokalt formulerede deltaljerede standarder, som søger at stabilisere lærernes ansvar for helheden. <i>4. Sundhedssektoren (primært fokus på hjemmeplejen)</i> Hjemmeplejen har været stærkt præget af idegrundlaget fra 'new public management', hvor krav om standardiseret dokumentation af opgaveudførelsen i borgernes hjem muliggør central styring. Samtidig får medarbejderne autonomi i tilrettelæggelsen af arbejdet - indenfor rammerne af de standardiserede ydelser. I de senere år er der også sket en udvikling, som går i en lidt anden retning - implementering af konceptet 'hverdagsrehabilitering'. Her får SOSU'erne opgaver, som er mindre standardiserede, og som stiller nye krav til deres faglighed.	
Titel: Trivsel, Produktivitet og Selvledelse (TRIPS) Ansøger: NFA Formål Forskningsprojektets formål er at undersøge, hvordan selvledelse som følge af ændringer i ledelsesformer, medarbejderopfattelser og arbejdets indhold påvirker udmøntningen og rammerne for produktivitet og trivsel. Projektet ville: 1. skabe viden om konsekvenserne af selvledelse for moderne arbejdsliv og sætte denne ind i en forståelsesramme, der kan give overblik over nye vilkår for udviklingen af produktivitet og trivsel 2. skabe grundlag for at vurdere eksisterende værktøjer, der søger at fremme trivsel og regulere adfærd samt at give mulighed for og anledning til at udvikle nye. Forskningsprojektets hovedspørgsmål er:	4,8

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Hvad betyder udviklingen mod selvledelse for trivsel og produktivitet i forhold til ændrede ledelsesformer, medarbejderopfattelser og ændringer i arbejdets indhold? Projektet bygger på tre hypoteser om udviklingstendenser, hvor selvledelse som organisationsform synes at være særlig prægnant: 1. Ændringer i ledelsesformer, som på en gang søger at motivere og måle medarbejdernes adfærd og præstationer. 2. Ændringer i opfattelser af, hvordan medarbejderens personlighed og identitet er en ressource. 3. Ændringer i arbejdets indhold, hvor medarbejderen skal afveje sin følelsesmæssige investering. Hermed påvirkes og forandres eksisterende forståelser af trivsel og måder at påvirke trivsel på. Udviklingen mod selvledelse og de nævnte ændringer synes dermed at gøre trivsel til et komplekst problem, som individet i øget grad skal løse i forhold til sin egen produktivitet. Hovedresultater Trips-projektet peger på, at selvledelse ikke er forbeholdt de få, særligt udvalgte vidensmedarbejdere, men er en måde virksomheder organiserer arbejdet med henblik på at løse det moderne arbejdslivs udfordringer. Fokus for selvledende organisering er organiseringen og ikke individet. Projektet viser, hvordan dette afsæt åbner nye muligheder for handlekraft ift. forbedringer af trivsel og produktivitet. Projektet bidrager med en rammeforståelse og definition af selvledende organisering, der på baggrund af de empiriske studier indfanger de komplekse sammenhænge mellem selvledelse, trivsel og produktivitet: Projektet udvikler en model for selvledende organisering, der forstår selvledende organisering som de særlige måder arbejde deles og koordineres på gennem medarbejderes engagerede involvering (passion), anvendelse af viden og faglige skøn (kunnen) i udfoldelsen af organisationens strategier og målsætninger (resultat). Arbejde i selvledende organisering bliver på den måde til forskellige ting. Det får forskellige fremtrædelsesformer. Denne pointe er væsentlig ift trivsel på arbejdspladserne, fordi det viser, at både selvledende organisering både har funktioner og dysfunktioner. Det vil sige, at for at selvledende organisering kan fungere optimalt både i forhold til trivsel og produktivitet, må der være balance mellem passion, kunnen og resultater. Projektet peger tentativt på, at ubalance i passion (for meget, men også for lidt) kan resultere i udbrændthed, ubalance i kunnen (for meget, for lidt) kan resultere i at arbejdet mister relevans for organisationen, og ubalance i resultat kan føre til fremmedgjort hed (for meget), eller dekhed (for lidt).	
Titel: Relationel Koordinering i Hverdagsrehabilitering (REKOHVER) Ansøger: TeamArbejdsliv Formål Projektets overordnede formål var at undersøge de arbejdsmiljømæssige aspekter af en hverdagsrehabiliterende tilgang til hjemmeplejen, som med stor hast har bredt sig i de danske kommuner. Den overordnede hensigt med projektet var dels at udvikle og afprøve en metode til måling af samarbejdsrelationerne (den relationelle koordine-	2,0

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
ring) i hjemmeplejen og undersøge sammenhængen mellem mål for relationel koordinering og mål for social kapital, dels at undersøge sammenhængen mellem den relationelle koordinering og medarbejdernes trivsel og oplevelse af kvalitet i arbejdet, og dels at udvikle guidelines og idékatalog for, hvordan implementeringen af hverdagsrehabilitering kan ske under hensyntagen til koordineringsbehovet og medarbejdernes trivsel. Udviklingen af guidelines og idekatalog har fået en anden form end det oprindeligt var hensigten. Det viste sig, at kommunernes tilgange til og organisering og implementering af hverdagsrehabilitering er så forskellige og afspejler sig i så lidt entydige arbejdsmiljømæssige konsekvenser, at almene guidelines nødvendigvis ville blive så overordnede, at de ikke ville være interessante eller brugbare for kommunerne. (Dette er en erfaring som Socialstyrelsen parallelt med REKOHVER-projektet har gjort i forhold til en bestræbelse på at udarbejde en håndbog ud fra en omfattende kortlægning af implementeringen af hverdagsrehabilitering i landets kommuner.) Hovedresultater: En af hovedantagelserne bag projektet var, at bedre relationel koordinering hænger sammen med bedre udnyttelse af medarbejdernes faglighed, bedre medarbejdertrivsel og bedre kvalitet i ydelsen. Undersøgelsen af dette blev fokuseret på social- og sundhedsmedarbejderne, og analyser baseret både på kvantitative og kvalitative data kunne bekræfte antagelsen for denne medarbejdergruppe. Resultaterne peger på, at hvis hverdagsrehabilitering skal lykkes, og engagement og jobtilfredshed for social- og sundhedsmedarbejderne skal holdes højt, er det afgørende, at medarbejderne oplever en høj relationel koordinering, især karakteriseret ved fælles mål og viden, gensidig respekt og problemløsende kommunikation. Den relationelle koordinering ift. de øvrige social- og sundhedsmedarbejdere og gruppeledere ser ud til at være vigtigst, men forholdet til sygeplejerskerne synes at være yderst vigtigt for oplevelsen af tilfredshed med arbejdet og forholdet til terapeuterne for oplevelsen af brug af faglighed og kvaliteten af plejen. Relationel koordinering er kun i meget begrænset omfang i tidligere forskning blevet undersøgt i relation til hjemmeplejeområdet. Resultaterne bekræfter tidligere undersøgelser af sammenhængen mellem relationel koordinering og medarbejdernes trivsel og kvaliteten af arbejdet, og uddyber disse med viden om betydningen af de enkelte dimensioner og de specifikke relationer. Et andet forskningsspørgsmål handlede om sammenhængen mellem relationel koordinering og social kapital. Begge begreber er populære i Danmark både i forskning og praksis, men der er kun i begrænset omfang viden om, hvordan de indbyrdes hænger sammen og evt. overlapper hinanden. Dette er temaet for en artikel, som diskuterer, hvad man får ud af at måle hhv. social kapital og relationel koordinering, og hvad det kræver at gøre det ene og det andet. Analyserne til artiklen baserer sig på de kvantitative data fra projektet, og konklusionerne munder ud i overvejelser over, at det relevante spørgsmål at stille sig måske ikke så meget er, om det giver mest mening at måle relationel koordinering eller social kapital men snarere, hvad det er for samarbejdsrelationer, man ønsker at belyse, hvad det er for kvaliteter og karakteristika ved disse samarbejdsrelationer, man vil sætte fokus på og med hvilket formål. Emnet er kun i meget begrænset omfang blevet udforsket i tidligere undersøgelser og anses for at have stor relevans for såvel forskning som praksis. Problemstillingen omkring hvordan ændrede praksisser i det offentlige spiller sammen med skabelse og udvikling af professionerne, er temaet for et ph.d.-projekt som er under udarbejdelse på CBS, og som bygger på empirien fra projektet, men i øvrigt finansieres andetsteds. I et conference-papir fra dette projekt beskrives, hvordan de forskellige faggrupper på hver sin måde bruger implementeringen af hverdagsrehabilitering til at skabe og udvikle deres professionelle identitet og faglighed. For terapeuterne er der med hverdagsrehabilitering opstået et nyt rum for deres faglighed, og	

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
de er med stor hast ved at indtage og omfavne et område, som før har været domineret af sygeplejersker. Sosu-medarbejderne oplever i nogen grad, at deres professionelle identitet bliver genskabt. De oplever i hverdagsrehabiliteringen at kunne trække på tidligere tiders praksis omkring "hjælp til selvhjælp", som de er uddannet til, men som de i nogen grad har været tvunget til at lægge på hylden under den tidligere periodes fokus på New Public Management. For sygeplejerskerne udspiller der sig en kamp, hvor de på forskellige måder forsøger at opretholde deres status og magtposition i hjemmeplejen. Nogle søger at afgrænse og isolere deres arbejde og faglighed fra terapeuternes domæne, mens andre udfordrer terapeuternes dominans på området, og kræver at blive inkluderet i den hverdagsrehabiliterende praksis. Resultaterne bidrager til at sætte fokus og udvide den forskningsbaserede viden om, hvordan fagprofessionelle forskydninger foregår. Dette har ikke tidligere været undersøgt i relation til hverdagsrehabilitering. Projektet har endvidere bidraget metodemæssigt med udvikling og afprøvning af en kulturel oversættelse af skemaet til måling af relationel koordinering. Måleinstrumentet har vist sig brugbart og sensitiv til undersøgelse af samarbejdsrelationerne i hjemmeplejen, og ser ud til at afspejle den måde hjemmeplejen er organiseret på.	
I alt for 'nye teknologier'	10,7
Tema: Stoffer og materialer	
Titel: Redskaber til standardiseret kortlægning af allergifremkaldende og hudirriterende kemiske stoffer på danske arbejdspladser Ansøger: Gentofte Hospital Formål Formålet med projektet var at undersøge værdien af en systematisk trinvis eksponeringskortlægning ved en patient med mistænkt arbejdsbetinget kontakteksem. En sådan kortlægning er en forudsætning for at afgøre, om sygdommen er arbejdsbetinget, for korrekt information til patient og arbejdsgiver samt for forebyggelse. Personer, der har kendskab til deres allergi, har større chance for at blive raske. En forsinket diagnose og behandling af håndeksem kan føre til en forværret prognose. Selvom viden om udsættelse for kemiske stoffer er central for mulighederne for helbredelse, er der ingen aktuel oversigt over de redskaber, der findes, og deres anvendelighed og validitet ikke er undersøgt. Indholdsdeklarationer og sikkerhedsdatablade kan være mangelfulde eller fejlagtige, hvilket gør at vigtige eksponeringer overses og de relevante allergier ikke påvises. Hovedformålet med projektet var at vurdere om en systematisk, trinvis eksponeringskortlægning kunne bidrage til at påvise arbejdsbetinget allergi, at undersøge om sikkerhedsdatablade indeholder information, der er vigtigt for påvisning af irritativt kontakteksem, at undersøge om der er begrænsninger ved anvendelsen af sikkerhedsdatablade og ved hjælp af Produktregistret at kortlægge de produkttyper, som indeholder isothiazoliner, der er årsag til mange tilfælde af allergi.	1,7

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Hovedresultater Projektet udviklede en systematisk trinvis eksponeringsanalyse. Ved at anvende den hos patienter med mistænkt arbejdsbetinget eksem og på denne baggrund designe allergitesten blev der fundet ekstra relevante allergier hos 36 % af patienterne. Totalt blev der fundet 132 forskellige allergener, som var til stede i arbejdsmiljøet, og som patienterne var allergiske over for. 103 af allergenerne var ikke inkluderet i rutine allergitesten, den Europæiske Basisserie. Af disse var blandt andre methylisothiazolinone (MI), Linalool, D-limonene samt Benzisothiazolinone (BIT). Ved den systematiske eksponeringsanalyse blev sikkerhedsdatablade, som var indleveret af patienterne gennemgået. Her blev der, set fra et medicinsk synspunkt, påvist en eller flere fejl/mangler i 137 ud af 738 sikkerhedsdatablade. Den hyppigste årsag til fejl/mangel var manglende mærkning af produktet/indholdsstof med risiko-sætningen R43/H317. Der blev ikke fundet nogen nye årsager til arbejdsbetinget irritativt eksem. Dog fandt projektet, at patienter med arbejdsbetinget irritativt eksem er i kontakt med de samme allergifremkaldende stoffer som de patienter, der fik diagnosen arbejdsbetinget allergisk kontakteksem. Projektet fandt, at sikkerhedsdatablade ikke kan anvendes til at finde stoffer med irritativ effekt men derimod produkter med irritativ effekt fx olie- og limprodukter. Af de inkluderede patienter indleverede 79 produktinformation til gennemgang, heraf 13 ingredienslister og 66 sikkerhedsdatablade. De 66 patienter afleverede i alt 738 sikkerhedsdatablade, som ved gennemgang blev fundet at indeholde fejl eller mangler i 18,6 % af tilfældene (137/738), fra et medicinsk synspunkt, det vil sige som forhindrer en hurtig og komplet allergiudredning. Den hyppigste mangel var ingen mærkning af produktet med risiko-sætningen R43/H317 og dernæst manglende oplysninger, om de anvendte konserveringsmidler. I 10 tilfælde nægtede producenten at give information om indholdsstoffer ud over oplysningerne i sikkerhedsdatabladet. Disse forhindringer kan undgås ved fx at forbedre lovgivningen. Projektet fandt ved at gennemgå litteraturen syv isothiazolinoner, som tidligere er beskrevet som værende allergifremkaldende samt at kunne forekomme i arbejdsmiljøet. Vi fandt at alle syv isothiazolinoner er registreret i Produktregisteret og i et stort antal produkter og tilmed i en høj koncentration. Ved gennemgang af litteraturen fandt projektet 610 allergifremkaldende stoffer, som kan forekomme i arbejdsmiljøet. Der er udarbejdet et allergenregister hvor man kan søge informationer om de forskellige stoffer. Der foreligger information om produkttype og -variant på 217 af allergenerne. Det kan konkluderes, at en systematisk trinvis eksponeringsanalyse har betydelig værdi for diagnosticering af arbejdsbetinget allergi og indirekte ved diagnosticering af irritativt kontakteksem ved at afkræfte allergi. Sikkerhedsdatablade indeholdt kun sjældent information af relevans for identifikation af iritanter og var ofte mangelfulde hvad angår medicinske relevante oplysninger om allergener. Ved hjælp af produktregistret dokumenteres det at udsættelse for isothiazolinoner generelt var udbredt i mange arbejdsrelaterede produkter.	
Titel: SUS12. Luftvejslidelser og allergi i et landligt perspektiv Ansøger: AU Formål SUS12 projektet er gennemført for at studere dualiteten i udsættelse for organisk støv, med en øget risiko for nyopstået astma og samtidig med en beskyttende effekt på allergiudvikling.	4,0

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Hovedresultater SUS12-projektet har vist, at der stadig er en massiv udsættelse for organisk støv i moderne landbrug, og at denne udsættelse for organisk støv fører til en øget risiko for astma blandt landmænd som holder dyr. Dette er første gang at denne sammenhæng er påvist i en stor opfølgingsundersøgelse. SUS12-projektet har endvidere som det første studie påvist, at den lavere sensibiliseringstendens som findes blandt unge født på en gård fortsætter ind i voksenalderen. Samtidig viser studiet, at beskyttelse mod nyopstået pollensensibilisering, samt at tab af bestående sensibilisering begge er forårsaget af udsættelse for organisk støv i den unge voksenalder. Projektet har således været i stand til at bekræfte sine hypoteser om, at organisk støv fra landbruget både har en dæmpende effekt på allergiudviklingen i barneår.	
I alt for 'stoffer og materialer'	5,7
Tema: Arbejdsmedicinske udredninger	
Titel: Kronisk obstruktiv lungesygdom ved svejsning: eksponering-respons sammenhæng Ansøger: AMK Bispebjerg Formål Formålet med projektet er at undersøge sammenhængen mellem udsættelse for svejserøg og risikoen for kronisk bronkitis og astma i en fremadrettet undersøgelse. Der foretages derfor en opfølgning af ca. 10.000 metalarbejdere i Landspatientregisteret med registrering af hospitalskontakter for kronisk bronkitis og astma i perioden fra 1986-2010 og parallelt undersøges forbrug af medicin mod disse sygdomme. Det forventes at projektet kan tilvejebringe ny viden af betydning for forebyggelsen af arbejdsbetingede lungesygdomme. Hovedresultater Der blev i gennemsnit udskrevet astma-medicin for første gang til 17 per 1000 metalarbejdere årligt og vi fandt en let øget risiko på omkring 35 % blandt de mest udsatte rustfritstålsvejsere i https://www.bmintra.dk/Noticeboard/Lists/NoticeBoard/DispForm.aspx?NoticeBoardItem=1351&IsDlg=0 sammenligning med lavt udsatte rustfrit stålsvejsere. Denne risiko så imidlertid udelukkende blandt ikke-rygende svejsere, hvilket kan skyldes at effekten maskeres af tobaksrygning blandt de svejsere der ryger. Svejsning på almindeligt jern var ikke forbundet med en øget risiko.	0,3
Titel: Belastningsreaktion ved exceptionelle traumer med fokus på sen debut: En systematisk gennemgang af epidemiologisk evidens, forekomst og risikofaktorer Ansøger: AMK Bispebjerg	0,7

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Formål Undersøgelsens formål var: 1. at beskrive og diskutere forekomsten af posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD) med optræden senere end de 6 måneder, som indgår i de gængse kliniske kriterier for PTSD-diagnosen 2. at foretage en kritisk vurdering af tilgængelig viden om risikoen for at udvikle depression efter udsættelse for traumatiske hændelser. Hovedhypoteserne er således dels, at posttraumatisk belastningsreaktion kan komme til udtryk senere end 6 måneder efter det ud løsende traume, og dels at svære chokerende oplevelser kan medføre anden psykiatrisk lidelse end netop PTSD - her tænkes på depressiv lidelse. Hovedresultater Der gennemførtes en systematisk gennemgang af den internationale videnskabelige litteratur og man fandt, at PTSD diagnosticeret mere end 6 måneder efter den udløsende traumatiske begivenhed blev rapporteret i 38 af i alt 39 prospektive opfølgingsstudier. I disse undersøgelser blev PTSD diagnosticeret hos i gennemsnit 5% (95% sikkerhedsinterval, 3-7%) af alle udsat for en traumatisk hændelse, og blandt disse var andelen, hvor PTSD opstod mere end 6 måneder efter den traumatiske hændelse i gennemsnit 27% (95% sikkerhedsgrænser, 21-32%), men med stor variation. I 5 studier med relevant information fandtes forsinket PTSD de fleste tilfælde at optræde som en forværring af subkliniske symptomer, der var til stede inden for de første 6 måneder efter traumet - altså med såkaldte brosymptomer. Der blev fundet en betydelig højere andel af forsinket PTSD blandt militærpersonale og professionelle end blandt civile. Ved en systematisk litteratursøgning fandtes i alt 25 kontrollerede undersøgelser af risiko for depression ved udsættelse for svære traumatiske begivenheder, og den gennemsnitlige risiko for depression på tværs af studierne var 1,77 (95% sikkerhedsgrænser, 1,50 til 2,09). Risikoen var signifikant forhøjet i alle undergrupper af forskellige eksponeringer. Disse studier tyder ikke på, at udsendelse som soldat i sig selv er en risikofaktor, men enkelte studier viser samstemmende, at der er en øget risiko i forbindelse med deltagelse i kamphandlinger. Alt i alt konkluderes, at adskillige epidemiologiske opfølgingsundersøgelser med prospektiv dataindsamling samstemmende rapporterer om forsinket PTSD over baggrundsniveauet. Tilfældige fund kan udelukkes med stor sikkerhed, men bias og confounding er sandsynlig grundet den ukontrollerede deskriptive natur, der præger størstedelen af disse studier. Ydermere er der risiko for, at spørgeskemarapportering i denne type studier påvirkes af den sammenhæng og de rammer, hvori studierne gennemføres. Evidensniveauet på Dansk Selskab for Arbejdsmedicinsk Skala for Evidens gående fra 0 til+++er++. Det konkluderes endvidere, at adskillige epidemiologiske opfølgingsundersøgelser af høj kvalitet med klinisk bekræftelse af depressiv sygdom rapporterer om moderatøget risiko for depressiv lidelse efter eksponering for traumatiske begivenheder. Tilfældige fund confounding af bias kan udelukkes med rimelig sikkerhed, men der er begrænset evidens for sammenhæng mellem eksponering og respons, og der er ikke tidligere gennemført systematiske evalueringer af denne sammenhæng. Evidensen efter DASAM's retningslinjer er++.	

Projekttitel, Ansøger	Mio. kr.
Titel: Review of occupational exposure to manganese and the potential health effects of such exposure Ansøger: Finnish Institute of Occupational Health Formål Mangan (Mn) er det fjerde mest udbredte element. Det forekommer naturligt i jorden og skal udvindes og behandles, før det kan anvendes kommercielt. Mangan er et vigtigt sporelement for mennesker, men dets overskud kan også være giftig og føre til lidelser i nervesystemet. Eksposering på arbejdspladsen findes i varierende grad i jobs, hvor mangan er en vigtig del af processen eller det anvendte udstyr. Eksempler er minedrift, fræsning af malm, svejsning, fremstilling af stål og fremstilling af tørbatterier. Formålet med projektet var at sammenfatte og vurdere beviserne på potentielle sundhedsskadelige virkninger af mangan for ansatte, samt at kvantificere bevismateriale i et eksponering-dosis-respons-forhold. Hovedresultater I de inkluderede studier er der ikke tilstrækkelige beviser til at fastslå en årsagssammenhæng mellem erhvervsmæssig manganeksposering og eventuelle sundhedsskadelige virkninger. Dette betyder ikke fravær af en virkning, men det betyder, at de foreliggende undersøgelser simpelthen ikke understøtter eller afkræfter en sammenhæng mellem mangan og negative sundhedsresultater. I fremtidige primære studier er det nødvendigt bedre at definere eksponeringen, såsom hvad repræsenterer en ikke-eksponeret gruppe og en vurdering såsom en indikation af det samlede Mn-indhold og den respirable del, og bør have en fremadrettet opfølgning. Konsensus er nødvendig for de mest valide og pålidelige resultater som er af interesse for dette spørgsmål.	0,3
I alt for 'arbejdsmedicinske udredninger'	1,3
Samlet for afsluttede i 2014	49,0